Authorized by — Lizenz — Izdošanas atļauja: ICD-OMBG :: Atbildīgais redaktors — Editor in-Chief: Kārlis Rabācs, vietnieks: Aleksandrs Liepa, redakcijas sekretārs: Maksis Culītis; redaktori: Andrējs Rudzis (Minchenē), Harijs Mindenbergs (Eslingenā), Arnolds Šmits (sports), Zigurds Bārda (techniskais iekārtojums)

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 41 (48)
Ceturtdien, 1947. g. 5. jūnijā
Iznāk otrdienās un piektdienās :: Izdevējs: Bavārijas apgabala latviešu komitejas uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa:: Redakcija: Günzburg/D., Bürgermeister - Landmann - Pl. 7, t 92 :: Printed by Schwäb. Volksblatt, Günzburg/Don., Bürgerm. - Landmann-Pl. 7:: Metiens — Circulation: 8000

Padomju Savienība gatava palīdzēt tikai Baltkrievijai un Ukrainai

AŅGLIJA VARBŪT UZŅEMS LĪDZ 300.000 EIROPAS BĒGĻU

No 55 UN dalībniecēm valstīm tikai divpadsmit līdz šim apsolījušas atbalstu tām Eiropas valstīm, kuŗas pēc UNRRAs likvidēšanās vairs nesaņems palīdzību, bet kuŗām tāda nepieciešama. Pēc pēdējām UN ziņām, 7 Eiropas valstu pabalstīšanai nepieciešami vismaz 583 miljoni dolaru. ASV kongress atvēlējis 350 miljonus dolaru. Anglija kreditos Austrijai un tiešā veidā piešķīrusi 40 miljonu dolaru. Čechoslovakija solījusi cukuru un kartupeļus, Francija fosfātus un mākslīgos mēslus, Jaunzēlande medikamentus, apavus, lauksaimniecības rīkus un pārtikas konservus. Dānija nodomājusi izlietot miljonu mārciņu sterliņu pa daļai bērnu uzturam Vācijas angļu joslā. Norvēģija ar mieru iepirkt zivju eļļu bērniem. Polija, kuŗai pašai lielas saimnieciskas grūtības, solījusi daļu no sava cukura atlikuma, Dienvidslavija kokus, augļus un ārstniecības augus līdz viena miljona dolaru vērtībā. Zviedrija domā palīdzēt bērniem un pārvietotām personām ar naudas līdzekļiem un kreditiem, bet Austrālijas palīdzība sniegšoties pie 13 miljonu dolaru.

Padomju Savienība paskaidrojusi, ka tā, izņemot Baltkrieviju un Ukrainu, nevarot palīdzēt nevienai citai zemei.

„Daily Mail" ievadrakstā ar virsrakstu „Eiropas pabērni" apcer bēgļu un DP stāvokli, starp citu, norādot uz jaunām grūtībām. Anglijas valdībai esot aizdomas, ka IRO varētu būt tikai īss mūžs, un tā tādēļ liedzoties nodot savas pārvaldītās nometnes nākošajai organizācijai. Anglija vēloties, lai IRO nometnes nepārvaldītu, bet tikai samaksātu dolaros to uzturēšanas izdevumus. Arī agrākais amerikāņu bruņoto spēku komandieris Vācijā ģenerālis Meknarnijs tikko paskaidrojis, ka amerikāņu armija esot gatava pārņemt angļu joslas nometnes; tas arī liecinot par uzticības trūkumu IRO sekmēm. Nosaucot bēgļus par visu nāciju pabērniem, laikraksts aizrāda, ka UN līdzšinējās neveiksmes starptautiskas bēgļu organizācijas izveidošanā un jaunu dzīves iespēju sagādāšanā kaŗa un fašisma upuŗiem neesot paciešamas. Še būtu laba izdevība Apvienotajām Nācijām darīt ko patiesi labu un radīt jaunus pasaules pilsoņus. Līdz šim tās neesot darījušas nekā cita, ka tikai runājušas, bet bēgļi pa to laiku joprojām vēl esot un paliekot bēgļi.

Reuters ziņo, ka Kanādas parlaments, paredzams, apspriedīšot jautājumu par rūpīgi izmeklētu Eiropas strādnieku ievešanu. Sagatavošanās vairāku simtu DP uzņemšanai jau esot paveikta, un par varbūtējiem kandidātiem ieceļošanai Kanādā varot uzskatīt vēl vairākus tūkstošus. Ieceļošanas programmas pretinieki pārmetot valdībai „vergu darba" radīšanu. Darba ministrs Mičelss intervijā paskaidrojis, ka nekas nespējot satricināt Kanādas algu struktūru. Transporta grūtību dēļ neesot iespējams iepriekš noteikt uzņemamo ieceļotāju skaitu.

Darbam Kanādas tekstilrūpniecībā patlaban uzņem 100 jaunu sieviešu. Ieradušās jau divas DP sieviešu grupas. Otrā, 40 personu lielā grupa nupat no Frankfurtes ieradusies Montreālā, lai dotos darbā uz kādu Kvēbekas tekstilrūpnīcu, ar 25 centu atalgojumu stundā. 1400 vīriešu nodarbināšot Kanādas būvkoku rūpniecībā Ontario provincē. Ministru kabinets patlaban apsveŗot jaunus darba piedāvājumus DP. Ieceļošanas komisija pārrunājot jautājumu par 2000 sieviešu ielaišanu Kanādā no Eiropas, nodarbinot tās par mājkalpotājām.

Starpvaldību bēgļu komitejas, kas patlaban savas pilnvaras nodod IRO, ģenerāldirektors Emersons, pēc „Daily Mail" ziņām, Anglijā ielaižamo Eiropas bēgļu skaitu vērtējot uz 200.000 līdz 300.000.

Francijas un Padomju Savienības starpā joprojām pastāv nesaskaņas Austrijas franču joslas kaŗa gūstekņu un DP jautājumā. Padomju notā Francijai bija pārmests, ka franču iestādes kavējot turienes 12.000 padomju pilsoņu repatriāciju un pieļaujot vai pat veicinot pretpadomju propagandu nometnēs. Līdz šim franču iestādes atļāvušas vienīgi 632 krievu kaŗa gūstekņu repatriāciju, bet pārējos turot koncentrācijas nometnēs, kuŗas uzraugot galvenokārt krievu „kaŗa noziedznieki". Īpaši izraudzītiem krievu virsniekiem liegta ieeja nometnēs, bet dažām pretpadomju organizācijām atļauts stāties sakaros ar krievu DP.

Franču ārlietu ministrija šo apgalvojumu patiesību noliedza. Par šo pašu jautājumu „Pravda" 1. jūnija numurā ievietojusi rakstu, kuŗā no jauna komentē padomju notu, pārmetot Francijai kavēšanos izdot padomju pilsoņus un repatriācijas noteikumu neievērošanu. Padomju Savienība no savas puses esot repatriējusi visus franču gūstekņus un DP. Tai pat laikā, kad franču iestādes ciešot pretpadomju propagandu nometnēs un tīši kavējot repatriāciju uz dzimteni, tās veicinot padomju pilsoņu izceļošanu uz citām zemēm.

DENA, DM, NYHT

Paredzams militārais kredits arī Irānai

ASV ārlietu ministrija pirmdien paziņojusi, ka drīzumā esot sagaidāma 30 miljonu dolaru kredita piešķiršana Irānai. Kredits domāts militārām vajadzībām. Irānas valdība paredzot to izmantot galvenokārt armijas apgādei ar apģērbiem, apaviem un segām, bet kādu daļu varbūt arī vieglo tanku un lidmašīnu iegādei. Irānas armija pēdējos piecos gados neesot saņēmusi jaunu apgādi.

DENA

Veidojas jauns darba centrs

Babenhauzenā ierīko jaunu baltiešu DP nometni. Tā atradīsies bij. artilērijas kazarmās, kur nesen bija žīdu nometne. Pašreiz nometnē jau ir ap 300 latviešu un daži desmiti igauņu un lietuviešu. Nometnes direktors ir latvietis — Teodors Steinbergs. Par nometnes tālāku izveidošanu viņš izteicās:

„Babenhauzena būs darba nometne. Vispirms iekārto dzīvojamās telpas, darbnīcas, noliktavas un sabiedriskās telpas. Pēc tam še paredzēts izveidot dažādas darba nozares, kas komplektēsies no privāta un sabiedriska rakstura uzņēmumiem. Koku apstrādāšanas rūpniecībā vien paredzēts nodarbināt 200 strādnieku. Saņemtas jau arī kurpnieku un drēbnieku darbnīcu iekārtas. Tapšanas stadijā ir smalkmechanikas darbnīca. Drīzumā darbu uzsāks plaša un moderna veļas mazgātava, ķīmiska tīrītava un krāsotava. Tā apmierinās pašu vajadzības un izpildīs pasūtinājumus tuvākai un tālākai apkārtnei. Paredzēti arī citi pasākumi. Blakus rūpniecībai, liela vērība veltīta arī lauksaimniecībai. Nometnei pieder 100 ha zemes un lauksaimnieciska rakstura darbos būs vajadzīgs 60 strādājošo. Nometnes iemītnieku kultūrāli-sabiedriskai aprūpei iekārtos bērnudārzu, atvērs pamatskolu, vēlāk arī ģimnaziju, lauksaimniecības skolu, dažādus kursus utt. Nometnes iedzīvotāju maksimālā robeža pagaidām noteikta uz 1500, bet nometnes telpas spēj uzņemt pat līdz 4000. Katrai ģimenei paredzēta atsevišķa istaba. Nometnē uzņem kvalificētus un vienkāršus strādniekus un katru kārtīgu cilvēku no jebkuŗas nometnes amerikāņu joslā, ja tas ar mieru ieslēgties nometnes darbos. Nometnes uzdevums organizēt darbnīcas, apmācīt un sagatavot strādniekus un speciālistus eventuālai tālākai emigrācijai."

Alb. R.

Dažādas intereses Tālajos austrumos

AMERIKĀŅU — PADOMJU SARUNAS KOREJAS JAUTĀJUMĀ

Radioziņas no Suelas vēsta, ka ASV un Padomju Savienības kopīgās komisijas darbs Korejā nedodot panākumus. Pēc vairāku dienu apspriedēm neesot panākta vienošanās nevienā jautājumā. Notikušas arī apspriedes ar Korejas politiskajām partijām. Oficiālais komunikē, kas izdots 2. jūnijā, gan ziņo, ka ASV un Padomju Savienības darbs pagaidu valdības noorganizēšanai Korejā sekmīgi virzoties uz priekšu.

Padomju virspavēlnieks Ziemeļkorejā lūdzis ielaist TASS aģentūras pārstāvi amerikāņu okupētajā Dienvidkorejā. Amerikāņu štābs uz to atbildējis, ka jautājums vēl neesot izlemts. TASS pārstāvis tomēr varot piedalīties padomju — amerikāņu Korejas komisijas sēdēs. Amerikāņu virspavēlnieks ģenerālis Hodžiss paskaidrojis, ka padomju preses pārstāvi viņš ielaidīšot Dienvidkorejā vienīgi tad, ja krievi savukārt ielaidīs Ziemeļkorejā amerikāņu korespondentu. Hodžiss kādā ASV Tautas pārstāvju nama komisijā izteicies, ka pēc viņa domām Padomju Savienība gribot padarīt Koreju par komūnistisku satelīta valsti. Krievi tur izdarot spēcīgu propagandu, kas pa daļai vēršoties arī pret amerikāņiem un cenšoties korejiešus pārliecināt par to, ka ASV vēloties Koreju kolonizēt, un nekā nedarot, lai pildītu savas saistības.

DENA ziņo no Nankinas, ka Ķīnas politiskā tautas padome ar 123 pret 41 balsi pieņēmusi rezolūciju, kuŗa prasa Padomju Savienībai nekavējoties nodot atpakaļ Ķīnai Portarturu un Dairenu. Ķīnas — Padomju Savienības līguma uzteikšana rezolūcijā nav prasīta.

Bevina ārpolitiskā runa Anglijas strādnieku partijas gadskārtējā konferencē, kuŗā viņš brīdināja no iespējamiem kaŗa draudiem Tālajos austrumos, pievērsusi pasaules uzmanību šim apgabalam.

„Manchester Guardian", komentējot ASV austrumu politiku, norāda, ka ASV pirmskaŗa politika izgājusi uz Ķīnas neatkarības saglabāšanu. Abi lielie Ķīnas kaimiņi, Padomju Savienība un Japāna, palīdzējuši uzturēt līdzsvaru. Tagad Japāna vairs nav nekāda lielvalsts, un ASV skaidri apzinoties, ka Ķīnas neatkarība saglabājama vienīgi gadījumā, ja pati Ķīna vienota un stipra. Visi ASV līdzšinējie centieni radīt šādu Ķīnu tomēr bijuši nesekmīgi. Liekoties ticami, ka Mandžūrija varētu kļūt par Padomju Savienības satelīta valsti un Ķīna arī turpmākos gados paliktu sašķelta un vāja. Padomju Savienībai Klusā okeana rietumu krastā tad nebūtu nekāda pretsvara. Tādēļ amerikāņiem esot jāpaliek Korejā un Ķīnā tik ilgi, līdz šīs zemes no amerikāņu viedokļa varētu uzskatīt par drošām. Komūnistu partijai Japānā līdz šim gan esot maz panākumu, tomēr demokratijas ieviešanās tur tikai virspusēja, un japāņi tikai gaidot amerikāņu aiziešanu, lai atsāktu vecos ceļus, kas būtu bīstami. ASV esot jāizvēlas starp divām iespējām: vai nu iejaukties Japānas problēmās, riskējot ar iespējamu revolūciju, vai arī atbalstīt jauno režīmu nevis tāpēc, ka to atzītu par labu, bet tādēļ, ka tas ir vismaz pretkomūnistisks.

DENA, NYHT

Steidzami ieteic vispārējo kaŗaklausību ASV

Prezidents Trumens šonedēļ iesniegšot kongresam speciālās komisijas ziņojumu, kas steidzami ieteic vispārējo obligāto kaŗa dienestu ASV. Komisija savus atzinumus pieņēmusi pēc pusgada ilgām studijām. Prezidents savus uzskatus izteikšot iesniegumam pievienotā rakstā. Prezidenta radītā komisija ASV militārā stāvokļa pārbaudīšanai publicējusi ziņojumu, kuŗā norāda, ka ASV immūnitāte pret atombumbu uzbrukumiem varot ilgt vēl tikai 4 līdz 10 gadu. Ziņojumā, starp citu, prasīta bruņoto spēku apvienošana vienā vadībā, laba militārā ziņu dienesta radīšanā, plaša zinātnisku mēģinājumu programma, svarīgu materiālu rezervju uzkrāšana uc. Ieteikts ASV atombumbas noslēpumu saglabāt tik ilgi, līdz radīts pieņemams plāns pasaules miera nodrošināšanai.

DENA

Ungārijas notikumu attīstība

Iespējama Anglijas iejaukšanās

Kamēr saspīlējums pašā Ungārijā pēc pēdējām iekšpolitiskām pārmaiņām it kā atslābis, turienes notikumi raduši vislielāko ievērību un atbalsi pārējā pasaulē. Angļu un amerikāņu prese un radio krizi Ungārijā novērtē ļoti nopietni un atzīst, ka tā nozīmē komūnistu mēģinājumu pilnīgi pārvērst arī Ungāriju par Padomju Savienības satelītu, cenšoties nodrošināt tur savu noteikšanu arī pēc padomju okupācijas spēku aiziešanas. Sagaida jaunas vēlēšanas, kuŗās komūnisti centīsies panākt sev vēlamo iznākumu. ASV paredz apspriesties Ungārijas jautājumā ar Anglijas valdību. Nolemts arī aizturēt Ungārijai paredzēto 30 miljonu dolaru kreditu atlikušo amerikāņu kaŗa materiālu iepirkšanai, līdz būs noskaidrojušies Ungārijas politiskie apstākļi.

„New York Herald Tribune" sniedz kādas vārdā neminētas augstākas ungāru amatpersonas izteikumus par drāmatiskajiem notikumiem, kuŗu rezultātā tagad komūnisti esot ieguvuši simtprocentīgu kontroli Ungārijā un, paredzams, drīzumā pieņemšot padomju piedāvājumu apmācīt un pilnā mērā apbruņot ungāru armiju. Bijušā ministru prezidenta Nagija padzīšana ar draudiem esot gala punkts komūnistu kampaņai par varas iegūšanu un sīkzemnieku vairākuma partijas izkliedēšanu, kas turpinājusies jau pusotra gada.

Amatpersona tālāk izteikusies, ka Nagijam, lai tas dabūtu ārā no Ungārijas savu 5 gadus veco dēlu, telefoniskā sarunā bijis jāapsolās, ka viņš nedos rietumvalstu valdību pārstāvjiem nekādus paskaidrojumus par Ungārijas iekšējām lietām. Komūnistiski noskaņotā sīkzemnieku partijas kreisā spārna pārstāvja kaŗa ministra Lajosa Dinniesa izraudzīšana par ministru prezidentu esot notikusi pēc tieša sabiedroto kontrolkomisijas priekšsēža ģenerāļa Sviridova rīkojuma, kaut gan trīs galvenās partijas bijušas vienojušās par citu komūnistisku sīkzemnieku pārstāvi Oltvaniju. Sviridovs norādījis, ka Dinniess esot vienīgais „labais" kandidāts. Šis 46 gadus vecais agrākais seržants, pēc intervijas devēja domām, noteikti panākšot krievu piedāvājuma pieņemšanu par ungāru armijas apmācību un apbruņošanu, un arī turpināšot pildīt kaŗa ministra amatu. Dinniess esot ieguvis Sviridova labvēlību ar to, ka iecēlis jaunus komūnistiskus ģenerāļus, iztīrot no kaŗa ministrijas nekomūnistus. Vecais kaŗa ministrs ģenerālis Barta atteicies to darīt un tādēļ arī zaudējis vietu.

Krievi izdarīja lielo kļūdu, atļaujot brīvas vēlēšanas, — čukstošā balsī savā darba istabā paskaidrojis minētais amatvīrs. Arī viņam pašam draudot apcietināšana, ja neizdošoties tikt uz ārzemēm. Toreiz 57% balsu ieguva sīkzemnieki, bet komūnisti tikai 16,9%. Tad arī sākās komūnistu kampaņa par varas pārņemšanu. Amerikāņu protesti par cīņu pret likumīgo vairākuma partiju esot maz ko laba devuši. „Baidos, ka Ungārija tagad rietumiem ir zaudēta," izteicies amatvīrs. Savas kampaņas laikā komūnistiem līdz šim izdevies: 1. piespiest sīkzemnieku partiju pa divi reizes pašai tīrīt savas rindas no „reakcionāriem" un tā samazināt savu spēku parlamentā, 2. iegūt kontroli par armiju, sakaru līdzekļiem un policiju, ieskaitot slepenpoliciju, 3. iegūt kontroli par arodbiedrībām un līdz ar to iespēju izdarīt neoficiālu preses cenzūru, piespiežot spiestuvju strādniekus atteikties no nevēlamu rakstu sagatavošanas un iespiešanas. Šādiem līdzekļiem no apgrozības jau izņemta viena avīze.

Izņemot Nagija un ārlietu ministra Gibengoščija izslēgšanu no valdības, kas abi apvainoti valsts nodevības plānos, citu pārmaiņu valdībā nav. Esot sagaidāms, ziņo Reutera korespondents, ka sociāldemokrati un komūnisti tagad spiedīšot sīkzemnieku partiju izdarīt jaunu „tīrīšanu" savās rindās, tāpat mēģināšot panākt jaunas vēlēšanas savu pozīciju nostiprināšanai. Jaunais ministru prezidents Dinniess un vēl trīs ministri pirmdien iecelti par sīkzemnieku partijas nacionālās komitejas locekļiem. 10. jūnijā sasauks Ungārijas nacionālo sapulci, lai tā spriestu par savu prezidentu Vargu, kas arī apsūdzēts sazvērestībā pret republiku. Komūnistu partija deklarējusi, ka tā pilnīgi uzticas jaunajam ministru prezidentam Dinniesam, kas centīšoties panākt to, kas divos sazvērestības gados nokavēts.

Reuters ziņo, ka angļu valdība varbūt sazināšoties ar ASV valdību par eventuālu angļu intervenciju pie padomju valdības. Tā paskaidrojis kāds ārlietu ministrijas pārstāvis Londonā. Pagaidām Anglijas valdība vēl neko neesot pasākusi Ungārijas lietā, bet gan saņēmusi sīkākus sava pārstāvja ziņojumus no Budapeštas.

„Daily Mail" raksta, ka 1947. gads laikam Ungārijai būšot izšķirējs. Padomju Savienības sasteidzinātās krizes pamatos esot saimnieciskais trīsgades plāns, kas ir komūnistu un sociālistu programmu kombinācija un kam būtu jāstājas spēkā 1. augustā, ja to apstiprinātu parlaments. Bet parlamentā vēl joprojām vairākums esot sīkzemniekiem. Reizē kreisās partijas centušās panākt lielo banku nacionālizāciju, kam pretojušies sīkzemnieki.

„New York Herald Tribune" citā rakstā norāda, ka padomju ietekmes nostiprināšanās Ungārijā tagad vienā posmā uzskatāma par pabeigtu, un Ungārija vairs daudz neatšķirsies no citām padomju vasaļvalstīm. Ungārijā tikai šis process prasījis vairāk laika. Ungārijas piemērs rādot, ka brīvas vēlēšanas vēl nenodrošina brīvu valdību. „New York Times" raksta, ka agrāk apcietinātais sīkzemnieku partijas ģenerālsekretārs Kovačs esot „atzinies", un tagad komūnisti atklājot vienu „pierādījumu" pēc otra. „Daily Mail" korespondents ziņo, ka kāds ungāru žurnālists, ierodoties Parīzē, apgalvojis, ka Kovačs slepeni atbrīvots un tagad atrodoties Vīnē.

NYHT, DM, DENA, BBC

ASV palīdzības nozīme

GRIEĶIJAS MINISTRU PREZIDENTA CALDARISA INTERVIJA

Grieķijas ministru prezidents Caldariss plašākā intervijā novērtējis ASV palīdzību Grieķijai un Turcijai. Intervijā, ko viņš sniedzis vienīgi ziņu aģentūras INS pārstāvim, Caldariss norādījis uz šīs palīdzības akcijas izcilo nozīmi.

Dienai, kuŗā Trumens parakstījis likumprojektu par palīdzības programmu abām valstīm, saka Caldariss, ir vēsturiska nozīme visai Eiropai. Šim kaŗu sagrautajam un cīņā par brīvības un demokratijas uzturēšanu pagurušajam kontinentam vairāk kā jebkad vajadzējis atbalsta, ja tas grib saglabāt savu demokratijas sociālo sistēmu.

No daudzajām Eiropas problēmām it sevišķi divas tiešā veidā apdraudot civilizācijas pamatus: Eiropas saimniecības izjukšana, tās materiālās grūtības un, otrkārt, šo apstākļu izmantošana revolūcionāriem nolūkiem. Komūnisms, izmantojot kaŗa radīto ideoloģisko un garīgo sajukumu un pēckaŗa apstākļus, ar savu totālitāro nostāju skaŗot patiesās demokratijas pamatus. ASV palīdzība Grieķijai un Turcijai dodot šīm valstīm līdzekļus pretoties šiem draudiem. Palīdzības morāliskā nozīme esot varbūt pat vēl lielāka par materiālo atbalstu. Lai ar tā palīdzību panākto saimniecisko jaunuzbūvi nodrošinātu, daļu palīdzības vajadzēšot izmantot bruņoto spēku pastiprināšanai.

Tālāk Caldariss intervijā norāda, ka galvenais cēlonis Grieķijas pašreizējām grūtībām esot „tās ziemeļu kaimiņu tumšā sazvērestība", ko nupat atzinusi arī UN izmeklēšanas komisija, un nelielas grieķu komūnistu partijas minoritātes nepatriotiskā rīcība. Tagad Grieķija jūtot, ka cīņā par brīvību un demokratiju tai blakus stāv „pasaules lielākā moraliskā un materiālā vara — ASV". Tās palīdzība pilnīgi izjaukusi komūnistu partijas plānus un satriekusi tās tumšos darījumus. Caldariss uzsveŗ, ka arī visi demokratiskie elemetni totālitārajās zemēs uz ziemeļiem no Grieķijas amerikāņu palīdzības akcijas rezultātā neapšaubāmi sajutīšot iedrošinājumu un cerības.

DENA

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 41 (48) 1947. g. 5. jūnijā
Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

CITĀ PASAULĒ

Cik paradoksāli tas arī izklausītos, vairākus gadus nīkdami bez mājų svešumā, mēs dzīvi svešas tautas vidū īsti nepazīstam. Mums, latviešiem Vācijā, šie gadi aizritējuši nometnēs: naci laikā bijām „Ostarbeiteri", tagad rietumu demokratiju aizgādājamie. Kad nu sākusies mūsējo došanās darbā uz Angliju, tikai tad īsti apjēgsim jauno situāciju, jo līdzšinējā pieredze nākamās dzīves priekšstata veidošanai mums dod maz.

Citādi tas ir ar tautiešiem, kas 1944./45. gadā nokļuva Zviedrijā, viņi uzreiz atradās brīvā, demokrātiskā zemē, un viņu atziņas mūsu jaunajā situācijā nebūtu ignorējamas. Kādā no pēdējiem Zviedrijas latviešu laikraksta „Latvju Ziņas" numuriem šīs atziņas arī skicētas, kā novēlējums mūsējiem Anglijā nonākot. Ar tām tad arī iepazīsimies.

Vispirms Zviedrijas tautieši atgādina: „Jūs, kas dzimtenē bijāt ierēdņi, inteliģento profesiju darbinieki, zemnieki, pilsoņi vai amatnieki un strādnieki, visi tagad gribot negribot kļūsiet strādnieki. Jūsu dzīves standarts būs pat zemāks par angļu strādnieka dzīves standartu. Tā būs proletārizēšanās. Gan tas ir pagaidu stāvoklis līdz varēsim ķerties pie dzimtenes atjaunošanas lielā darba, tomēr tas neizslēdz reālo šodienu un rītdienu — arī par to jārūpējas, jo jādzīvo un jāiztur, kaut klātos necik grūti un dažreiz sirdī būtu rūgtums."

Tālāk rakstā pasvītrots svarīgais moments — sastapšanās un iepazīšanās ar angļu darba biedriem, ar viņu spēcīgajām organizācijām, tredjunijām, ar to virzieniem. Vissvarīgākais šajā ziņā — iegūt augstu darba biedru uzticību, kas radīsies no angļu strādnieku atzinuma — vai jaunpienācēji ir viņu cienības vērti darba biedri, vai tie respektē angļu strādnieku tradicijas, viņu organizātoriskās formas, vai nerīkojas pret angļu strādnieku interesēm, piem., (gadījumā) atļaujoties nostāties par streiklaužiem.

Liekas, šie atgādinājumi ir vairāk kā vietā. Lai arī dzīves un darba apstākļi, sociālais stāvoklis ar laiku pārveido cilvēku psichiku, tomēr, mazākais sākumā, jaunajos apstākļos var rasties domāšanā un līdzšinējā sociālo attiecību uztverē nesaskaņa ar to, pie kā bijām pieraduši, un to, kas tagad būsim. Tādā sakarā tautieši Zviedrijā sirsnīgi iesaka nelielīties ar to, kas mēs katrs esam bijuši dzimtenē, kādos amatos tur bijuši, cik pelnījuši. Un patiesi, ja ir smieklīgi lielīties ar to, kas katrs ir, kāds viņa stāvoklis vai amats, tad nožēlojami un komiski ir lielīties ar to, kas kādreiz un citur bijis. Neaizmirsīsim arī, ka neviens darbu mums nepiedāvā mūsu bijušā stāvokļa dēļ, bet gan tāpēc, ka piedāvātājam darba spēks vajadzīgs. Un tikai īpašās nozarēs, tajās, kur šo darba roku trūkst, jau darbu arī piedāvā, nevis visās.

Kad jau nu runājam par lielīšanos, tad būtu pieminama arī še novērotā bramanīgā pašdižošanās ar čaklumu, kultūru, darba veiksmi, uz ko kā uz pārspīlējumu esam norādījuši jau senāk. Lai nu nenotiktu, ka šo meldiņu mēs atkārtotu arī jaunajos apstākļos. Maldīgi ir domāt, ka tas stiprina mūsu nacionālo apziņu, tā vienkārši ir tāda plātīšanās, kas citiem var derģties. Īstenī šī pašapslavināšanās atklāj mazvērtības kompleksu dažās mūsu psichikas joslās, un nekādu nacionālās apziņas izpaudumu tur nav. Bez tam konkrēti angļus, angļu strādniekus mūsu stāsti par indoeiropiešu pirmtautu, par vienīgiem tās mantiniekiem arī nevar interesēt. Viņi gan vēros, ko mēs protam darbā, kāda ir mūsu solidāritātes sajūta ar viņiem, bet stāsti par latviešu teikām un pasakām tos daudz neiespaidos. Tāda nu reiz ir dzīve. Stāstus par latviešu teikām un pasakām varbūt interesēs citas angļu aprindas, tie, kam izdevība ar tām satikties, par tām arī viņiem varēs stāstīt, bet 99% mūsējo jaunos apstākļos šo aprindu vidū nedzīvos, tā būs, kā jau teikts, strādnieku vide, kurai lemtas mūsu gaitas.

Lasot jau Anglijā aizbraukušo tautiešu vēstules, acis krīt viens konstatējums: angļi ir laipni, korekti, bet atturīgi, neuzbāzīgi. Ja apakšnieks tur sveicina priekšnieku vai kungs dāmu, kā esam pieraduši mēs, tad Anglijā to uzskata par uzbāzību. Nekad neaizmirsīsim arī mēs to. Respektēsim viņu paradumus un vienmēr paturēsim prātā, ka histēriska kliegšana vai salkana izplūšana glaimošanā nav labākais veids, kā sevi atestēt. Arī par savu un savas tautas postu runāsim bez ārišķības lētajiem žestiem, bet apsvērti un noteikti. Nemetīsimies pazemībā vai dievināšanā, bet netēlosim arī „karaļus bez troņa".

Lai kurp mēs dotos, kā neredzami spārni visur mūs pavadīs mūsu lielās idejas, mūsu mērķu aicinājums. Gribēti vai negribēti, vairāk vai mazāk, bet mēs visi tomēr būsim arī šī mērķa ceļa gatavotāji. Jau tādēļ vien tas nav mūsu stājai. Zviedrijas latvieši te atgādina kādu takta un tolerances jautājumu, proti, ka Lielbritanijā patlaban valda strādnieku (leboristu) partijā apvienotām grupām. Kaut gan nav aizliegts, bet nav arī audzināti kritizēt šā namatēva rīcību, ja baudām viņa viesmīlību.

Bet tieši te pieminētais namatēva svars lielā mērā var būt izšķirējs arī visas mūsu tautas nākotnē.

Viss te sacītais neizklausās necik rožaini, necik skaisti un necik optimistiski. Bet vai mēs domājam, ka vieglākais ceļš uz uzvaru ir tēlot sevi lielā mērķa ceļa optimistu? Varbūt, bet tad tas arī ir visvieglprātīgākais un visriskantākais ceļš. Turpretim piesardzība liek ticēt, bet sagatavoties arī uz grūtākiem gadījumiem. Katrā ziņā, ar cik sirdi šodien rakstām šos atskabargainos vārdus, tie ir patiesība, ja tas pieraudīts vītiesi varētu atzīt vairāk par šīs patiesības sāpīgumu.

—ba—

Kā stabilizēt nometņu finances

Bavārijas apgabala latviešu padomes sēdē prezidija ziņojumu sniedza priekšsēdis J. Lavenieks, bet BALK priekšsēža vietnieks A. Šteinhards nolasīja BALK darbības pārskatu. Darba jautājumā atzīmējams, ka vajadzīgi 500 strādnieki — arodpratēji dažādiem būvdarbiem. Vēl ir arī iespējas iesaistīties armijas darbos Minchenē. BALK izglītības un kultūras daļa sakārtojusi datus par apgabala skolām. Skolēnu veselības stāvoklis neapmierina. Ar labu miesas uzbūvi ir 33 % tautskolu audzēkņu, ar vidēju 44%, ar vāju 23%. Plaušu dziedzeru iekaisums konstatēts 13%, tbc sanatorijās ievietoti 1,7%. Ģimnaziju audzēkņu veselības stāvokli raksturo sekojoši skaitļi: vāja uzbūve 14%, plaušu dziedzeru iekaisums 15% un mazasinība 18%. BALK norādījusi uz to UNRRAs vadībai un lūgusi uzlabot skolasbērnu un jauniešu uzturu, kam dažuviet bijuši arī panākumi. LCK izglītības daļas vadītājs inž. J. Zubāns paskaidroja, ka arī šo mācības gadu skolu darbs sāk ievirzīties puslīdz normālās sliedēs. Kaut gan pēc iepriekšējā mācību gada noslēguma dots pietiekams atpūtas laiks, tomēr novērots, ka skolēni jūtas noguruši. Mācību pārtraukums atkal paredzēts no 21. jūnija līdz 4. augustam. Atsevišķos gadījumos šo laiku vēl var pagarināt, bet jāraugās, lai mācības gadā, kas beigsies februārī, būtu tautskolās strādāts 170—180 dienu, bet vidusskolās — 210 dienu. Visumā skolēnu pagurumā nav vainojams atpūtas trūkums, bet dzīves apstākļi un nepietiekamais uzturs.

— Debatēs par šo jautājumu izskanēja doma, ka aprūpētājas iestādes neatlaidīgāk jāiepazīstina ar pārtikas apstākļiem nometnēs un jālūdz skolēnu iesakt tiem stādošo katēgorijās. Bez tam arī pašām nometnēm jāpūlas un jāizmanto visas iespējas uzlabot uzturu.

BALK finansu daļas pārskatā raksturots nodevu nomaksu stāvoklis. Pašpalīdzības nodevas iekasēšana sevišķas grūtības nerada, turpretim citādi tas ir ar algas nodokli. Lielākā daļa nometņu, saņemot algas no vācu iestādēm, jau maksā vācu darba algas nodokli. Otrkārt, nometnes budžetu līdzsvarošanai algas apliek arī nometnes labā. Ir nometnes, kur oficiālās algas sadala uz lielāku skaitu nodarbināto. Par nožēlu retas nometnes piesūtījušas datus par nometņu saimnieciskiem uzņēmumiem. LCK finansu daļas vadītājs H. Klarks aprādīja, ka nometņu finanсiālais stāvoklis draud pasliktināties, jo arvien vairāk sarūk vācu iestāžu iemaksas. Tāpēc pašiem jānodrošina savi reāli ienēmumu avoti. To varētu panākt, apliekot ar nodokli kooperatīvu peļņu, kantines, klubus un licensētos amatniekus. Amatnieku organizācijām šajā jautājumā arī būtu jādod savs atzinums. Vairākas nometnes iebildušas pret skolas naudas ievešanu. Te būtu apsveŗams jautājums, vai vismaz tautskolu audzēkņus nevarētu no skolas naudas atbrīvot. Padomes atzinums bija, ka finanсiālā stāvokļa nostabilizēšana nometnēm iespējamība robežās jābazē uz saimnieciskiem un sarīkojumu ienākumiem.

LCK priekšsēdis A. Reins plašākā ziņojumā vēstīja par apstākļiem mūsu pārvietošanās un emigrācijas jautājumā. Bez Anglijas akcijas, kas amerikāņu joslas tautiešus neskar, plašākas tālākas emigrācijas reālas iespējas ļoti niecīgas. CK iesniegusi Austrālijas un Kanādas valdībām lūgumus sniegt informāciju par imigrācijas iespējām, kā arī ASV latviešu organizācijām lūgusi atbalstīt prezidenta Trumena priekšlikumu par 400.000 personu ielaišanu Savienotās Valstīs.

Pārrunājot stāvokli IRO darbībai sākoties, A. Reins ziņoja, ka šis jautājums pārrunāts arī kopējā baltiešu CK apspriedē, kur vienojušies, ka jādara iespējamais, lai paši baltieši varētu vairāk piedalīties jaunās organizācijas darbā. Ar pārkārtojumiem nometņu administrācijā, kas tomēr nav vienveida, radusies nepieciešamība pēc jauniem nometņu iekārtas un darbības noteikumiem. Pārrunājot iesniegto projektu, padome nolēma to nosūtīt CK ar lūgumu izstrādāt paraugnoteikumus. Tā kā daļa nometņu administrātīvo darbinieku UNRRA izrauga no DP vidus, bet citus atstāj pašu iemītnieku izraudzīšanai vēlēšanu ceļā, tad BALK atzina, ka vēlētām un ieceltām amatpersonām jo cieši jāsadarbojas.

A. R.

Miris Brazilijas latviešu darbinieks

Sao Paulo pilsētā Brazilijā, plaušu iekaisuma pievarēts, trīs dēlu, mazbērnu puķiņa un daudz draugu un paziņu š. g. 22. aprīlī izvadīts, zemes klēpī guldīts Brazilijas latviešu palīdzības komitejas uzcītīgs darbinieks N. Lezdkalns. Viņa kapa kopiņu sedza ziedi un vainagi ar Latvijas krāsu lentām, aizgājēja piemiņai bija veltīta arī palīdzības komitejas 6. maija sēde.

Lezdkalns šejienes latviešu sabiedrībā bija čakls darbinieks. Viņa pilīni izgāja arī uz latviešu ev. luteriāniskās draudzes nodibināšanu Sao Paulo un šejienes tautieši viņu pieminēs godbijībā un pateicībā.

Sao Paulo, 10. maijā.

J. Āboliņš

Nometņu dzīve

Ingolštates nometnes komiteja nolēmusi, ka nometnes kancelejā turpmāk vairs neizdarīs nekādus privāta rakstura pakalpojumus (neizsniegs dažādas apliecības un norakstus, nepieņems laikrakstu, žurnālu un grāmatu pasūtīnājumus un māju vecākie nepienesīs dzīvokļos pastu) tiem nometnes iemītniekiem, kas neattaisnojamu iemeslu dēļ nav nomaksājuši pašpalīdzības nodevu RM 1.— mēnesī, un arī tiem, kas nav iemaksājuši 5 proc. algu atvilkumus par labu LCK. Komiteja aicina šo lēmumu atbalstīt visus laikrakstu un grāmatu izplatītājus.

Veidenas nometnes iemītnieki ir vieni no pirmajiem, kas domājuši par savu darba vienībās aizgājušo tautiešu garīgo aprūpi, nosūtot tiem uz darba vietu vairākus simtus latviešu grāmatu.

Latviešu nometni Glazenbachā (Austrijā) apmeklējis Argentīnas sūtnis Šveicē Barsanti, kas 1930.—1940. g. bija sūtnis Lietuvā un tāpēc viņam baltiešu tautas pazīstamas. Barsanti apmeklējuma nolūks bijis iepazīties ar DP sastāvu Austrijā un tā piemērotību emigrācijai uz Argentīnu. Sūtnis norādījis, ka Argentīnai visvairāk vajadzīgas darba rokas lauksaimniecībā.

Angļu laikraksts „Sunday Dispatch" ziņo, ka angļu valdība nolēmusi slēgt darba līgumus ar vairāk kā 200.000 strādniekiem Vācijas un Austrijas DP nometnēs. Apm. trešdaļu no tiem nodarbināšot tekstilrūpniecībā. Nākošos 2 mēnešos Anglijā izbūvēšot veselas jaunas nometņu pilsētiņas. Strādnieku piederīgos, kas nebūšot piemēroti darbam rūpniecībā, nodarbināšot šo nometņu saimniecībā.

Uz Angliju darbā izbraukušo grēveniešu grupas vadītājs pēc ierašanās Anglijā nosūtījis ziņojumu sūtnim Zariņam Londonā par novērotiem trūkumiem darbā iesaistīto transportā, īpaši par nevēlamībām Žēdorfas transitnometnē.

Veidenes Fichtenbiles latviešu nometnē, februārī paziņojot skriningā rezultātus, izrādījās, ka no tiem 700 tautiešiem, kas no Veidenu rudenī pārcēlās no Eichštetes, 188 personām pazudušas pārbaudes lapas, tādēļ tās skrinēja otreiz. Pēc tā DP tiesības bija atņemtas apmēram 30 nometnes iemītniekiem. Vasarsvētku sestdienā, pēc UNRRAs direktora maiņas, pēkšņi paziņots, ka atrastas pirmā skriningā lapas un tā rezultātā DP tiesību atzīšanā ir atkarīgi, tā kā nometnes DP tiesības bija atņemtas 109 personām, to starpā arī vairākām ģimenēm ar maziem bērniem.

Mūsējo ikdiena Dānijā

Pēc vairākiem pārkārtojumiem patlaban latviešu bēgļi Dānijā novietoti 9 nometnēs. Tās atrodas Jitlandē, kas robežojas ar Vāciju (Flensburgu), 2 Ālborgā, Koldingā, Silkeborgā, Tarpā un dažas Zēlandē (Kopenhāgenas salā) — Kopenhagenā, Jonstrupē, Kēgē un Hellebekā, pie kam pēdējā ir vienīgā, kas vēl atrodas masīvā ēkā — kādā muižas pilī. Pēc lieluma ir 80—450 cilvēku nometnes. Bez tam Kopenhāgenas tuvumā divās sanatorijās novietoti arī chroniski slimie. Baraku labums dažāds. Dažās ir ūdensvads, citur nav, dažām ir centrālā apkurināšana, citur skārda krāsniņas, kuŗas kurina ar kūdru. Tās piegādē, sevišķi pagājušā ziemā, bija jūtami traucējumi. Iedzīvotāju biezību telpās noteic kvadratūra — 2,6—4 m² uz personu. Tikai retās nometnēs izdevies dabūt telpas kultūrāli — sabiedriskām vajadzībām. Dienas laikā atļauts iziet no nometņu novietojuma pilsētas robežās, bet tālākai izbraukšanai vajadzīga īpaša atļauja. Kopējais latviešu skaits Dānijā vēl arvien svārstās ap 1800.

Visās nometnēs ir Dāņu Sarkanā Krusta iecelts nometnes vadītājs — dānis. Pie viņa par padomdevēju un sakarnieku darbojas latviešu vecākais, kas pašu iemītnieku vēlēts. 1945. gadā bija noorganizēta un darbojās arī Latviešu palīdzības komiteja, bet jau 1946. gadā tās darbībā radās grūtības. Kāda lielvalsts cēla iebildumus un Dāņu Sarkanais Krusts pēc ārlietu ministrijas norādījuma izbeidza ar komiteju sadarboties, uzdodams komitejas lietu kārtošanu sabiedriskai tiesai. Tomēr arī tai to pašu iemeslu dēļ vajadzēja izbeigt darbu. Tad pag. gada martā baltiešu bēgļu lietu kārtošanai Dāņu Sarkanais Krusts noorganizēja Baltijas biroju, par kuŗa priekšnieku iecēla dāni — cand. theol. S. Sandeli, bet par latviešu nodaļas vadītāju N. Dombrovski. Biroja darbība tālāk no tās atrašanās vietas esošus tautiešus nekādi neskāra un pat nebija zināma. Vasaras vidū dažādu jautājumu kārtošanai, sakarā ar atļauju bēgļiem iziet darbā, ieraudzīja pārstāvjus pie Dāņu Sarkanā Krusta — P. Megni un zvēr. adv. A. Fridenbergu, kas mūsu tautiešu dzīves jautājumus kārto arī vēl tagad.

Pie vairākām nometnēm darbojas pamatskolas un pag. gada 8. janvārī darbību uzsāka arī latviešu ģimnazija Keges nometnē, rakstnieka V. Damberga vadībā. 20. jūlijā beidzās pirmais mācību gads un kursu nobeidza 1 zēns un 3 meitenes. Šo mācības gadu ģimnazija uzsāka ar 40 audzēkņiem, no tiem jaunākam 14, bet vecākam 35 gadi. Ģimnazija ir humānitārā tipa ar latiņu valodu. No jaunām valodām māca angļu. Strādā 12 skolotāji. Mācību garums pieskaņots latviešu skolām Vācijā. Nedaudzi tautieši, kas kaut cik ielauzījušies dāņu valodā, studē dāņu augstskolā. Kādi 7, izmantojot nometnes atrašanās vietas tuvumu, pagājušā gadā mācījās arī internacionālā lauksaimniecības tautas augstskolā Helsingerā. Izklaidētības un biežo nometņu pārvietojumu, kā arī mācības spēku trūkuma dēļ techniskajās nozarēs, kas pa lielākai daļai saistījušies dāņu darbā, maz veicies ar pārskološanos. Notikuši tikai daži šoferu kursi, bet projektā ir augstspiediena katlu kurinātāju un elektro-techniķu apmācība. Aiz tiem pašiem iemesliem arī valodu kursiem bijušas mazas sekmes.

Sabiedriski kultūrālā darbā izcilākus sniegumus nav izdevies panākt. Lielākais kopsasniegums bija latviešu koŗu kopkoncerts 1946. g. 7. aprīlī Kopenhagenā KFUM telpās ar 200 dziedātājiem diriģenta K. Svennes virsvadībā. Šo koncertu noklausījās arī ap 1000 dāņu. Koncertzāles blakus telpās bija daiļamatniecības darbu skate.

J. Vestfāls

Zvejas darbs Anglijā

Kāds mūsu zvejniecības darbinieks, kas iepazinies ar zvejas darbu Anglijā jau pirms kaŗa un pa kaŗa laiku, stāsta par turienes darba apstākļiem sekojošo:

Galvenā zivs, ko Anglijā zvejo, ir siļķe. Angļu sālītās siļķes arī Latvijā bija labi pazīstamas un iecienītas, jo bija daudz labākas par norvēģu siļķēm. Zveju sāk pavasarī, aprīļa beigās. Hebridu salu apkārtnē tad sabrauc zvejnieki no tuvas un tālas apkārtnes. Zveja tur ilgst apm. mēnesi, jo siļķes tad ceļo tālāk uz ziemeļiem.

Siļķēm līdz uz jaunām zvejas vietām dodas ne vien zvejnieki, bet arī tirgotāji, zivju sālītāji, šķirotāji, ķidētāji un citi darbinieki. Šie ļaudis apmetas kādā tuvējā bazē, kur siļķu zvejas kuģi iebrauc nodot savus lomus. Zivju pārstrādātājiem tur noīrētas vietas zivju pārstrādāšanai un strādnieku novietošanai. No Hebridu salu Stornovejas ostas zivju pārstrādātāju saime pārceļas uz Orkneju salām, kur galvenā baze ir Lervika. Vēlāk tie dodas vēl tālāk.

Skotijas piekrastē viena no galvenām siļķu zvejas bazēm ir Vikas osta. Zvejas sezonā tur dažreiz sabrauc 200—300 zvejas kuģu. Tur var iebraukt arī lielāki kuģi, kas ieved kokus mucu un kastu gatavošanai un aizved pilnās siļķu mucas. Līdzi zvejniekiem ceļo arī kaijas. Vikas ostā tās salasās tūkstošiem un apsēž pilsētas namus kā sniega lavīna.

Pavakarē, tikko sāk kūpēt zvejas kuģu dūmeņi, ostu pārklāj dūmu migla. Arī kaijas paliek nemierīgas un līdz ar zvejas kuģiem atstāj ostu. Nākošā rītā, kad pie apvāršņa parādās pirmie kuģi, ostā ierodas arī kaijas un saceļ tādu troksni, ka pamostas visa pilsēta. Ap pikst. 9 visi zvejnieki ir jau ostā. Zivju sadales mājā nogādā zivju paraugus — pa vienam kurvim no katra kuģa. Kad zivis sadalītas, piestātnē sabrauc darba auto ar tukšiem traukiem. No kuģa tilpnes zivis izdod ar vinčas un kravbomja palīdzību. Krastā zivis saņem uzpircēja vīri un nogādā uz laukuma, kur zivis apstrādā, šķiro un iesāla mucās.

Siļķu ķidētājas un šķirotājas saņem labu algu. Tās tirgotājam ceļo vienmēr līdzi. Zivju sālītājus sagatavo īpašās sālītāju skolās. Arī sālītāji ir labi atalgoti.

Pats zvejas darbs ir vairāk mechanizēts kā pie mums Latvijā. Zvejo visvairāk ar laižamiem (drift) tīkliem. Tīkli ir rupjāki un izturīgāki par mūsējiem. Tīklus nevelk ar rokām, bet ar vinču, kas speciāli ierīkota katrā zvejas kuģī. Pie mums zivis no tīkliem izlasa krastā. Anglijā to izdara jau jūrā. Siļķu zvejas kuģi vairumā ir koka, ar tvaika dzinēja spēku. Uz katra kuģa brauc 6—8 vīri.

P. L.

Lietuviešus soda ar pārcelšanu uz Austrumprūsiju

Padomju Savienības okupētās Austrumprūsijas daļas civīlpārvaldes šefs ģenerālis Zacharenko franču licencētam Berlīnes laikrakstam „Kurier" paskaidrojis, ka iedzīvotāju pārvietošana uz Austrumprūsiju labi sekmējusies. Tur no jauna bijis paredzēts iepludināt 500.000 cilvēku.

Daļa uz Austrumprūsiju pārcelto iedzīvotāju esot lietuvieši, kas pārvietoti par sodu, ka pretojušies savas zemes pievienošanai Padomju Savienībai. Pārējie esot zemnieki no visām Padomju Savienības daļām, galvenokārt gan no sapostītā apgabala ap Minsku. Austrumprūsijas padomju daļa, kam lauksaimniecisks raksturs, esot sadalīta 50 valsts muižās ar 288.400 hektaru platību un 190 kolhozos.

Kaļiņingradā, agrākajos Karalaučos, esot atjaunota ūdens apgāde, automatisko tālruņu tīkls un divas spēkstacijas. Ielu dzelzceļu līnijas atjaunotas jau 1946. gadā.

DENA

VĒSTULES REDAKCIJAI

V. Purviņš, Detroitā, ASV

DAŽĀDI VIEDOKĻI

Saņemot še Latviju, es to dodu lasīt arī Detroitas tautiešiem, kas Amerikā dzīvo jau gadu desmitus, bet valodu vēl nav aizmirsuši un nav zaudējuši arī interesi par latviešu tautu. Laikrakstu viņi lasa ar lielu interesi un patiku. Bet man bija gadījums, kad viņi lasot nevarēja arī saprast. Mēģināja gan, bet atzina, ka velti, un beidzot nopūtās: „Jā, tā nīkšana Vācijā viņus, nabagus, tiešām slimus padarījusi. Nav jau arī brīnums — tie gadi!"

Vai jūs variet iedomāties, kas bija tas „cietais rieksts" laikrakstā, ko šejienes tautieši nespēja pārkost: — Raksti par latviešu valodas pareizrakstības jautājumiem, par „ošiem"! Cik mums šis jautājums liekas nopietns un svarīgs, tik šejienes tautiešiem tas šķiet nenozīmīgs, pat smieklīgs. Ar to es, kas še dzīvoju tikai dažus mēnešus un vēl nesen pats biju DP, nebūt negribu nonievināt Vācijas tautiešu uztveri, ne arī šejieniešu ieskatus. Gribēju tikai parādīt, cik dažādas var būt mūsu uztveres.

„Mīla stiprāka par nāvi"

Eslingenas teātrī

Jaunuzvedumam Eslingenas Latviešu teātris izvēlējies Raiņa traģēdiju „Mīla stiprāka par nāvi". Rainis — drāmatiķis ir sava īpata ceļa gājējs, jaunu apvāršņu sniedzējs un kā tāds allaž problēma kā režisoram, tā tēlotājiem. Saviem varoņiem viņš rada īpatu pārreālu skatuves gaisotni, kurā tie runā un darbojas bieži vien it kā kādai citai likumībai un loģikai pakļaujoties, nekā tas ir dzīvē un, piem., reālībā iesakņotā Blaumaņa drāmatikā. Viņa raksturos, kas palaikam ir simboli, runā ne vien pats cilvēks kā zināmu psicholoģisku dotību kopums, bet arī autors kā ideiskais dzinējspēks, laužot vai liecot raksturus iecerētā virzienā. Katrā rakstūrā tādēļ vērojamas it kā divas paralēlas strāvas: viena, ko varētu saukt par cilvēcisku un kas noved pie drāmatiskā konflikta, otra — pārcilvēciska, kas šai konfliktā ieskandina augsti garīgu virsotni un beigu apoteozē gūst pārsvaru pār cilvēcisko, liekot skaidri izskanēt autora filozofiskai idejai. Mazāk spēcīgam talantam ar tādu pieeju varētu iznākt marionetes, kas kustas pēc iepriekš nospraustas shēmas. Bet Rainis ir vienreizīgs savā dzejiskā valodas spēkā un spējā katrā cilvēciskā raksturā atklāt kādu kāpnīti, kurā iestiprināt balstus savai drāmatiskā darba virsbūvei. Tādēļ viņam nav atdarinātāju, un viņa loma mūsu drāmatiskajā literātūrā līdzīga Vāgnera lomai mūzikas drāmā, kurā vairs neveicas epigoņiem, jo pats princips varbūt ir apšaubāms no dažādiem viedokļiem, bet, lūk, ģenijam ir spēks dot saviem darbiem īpašu mākslas likumību.

„Mīla stiprāka par nāvi" nav, ar viņa paša mērauklu mērījot, no Raiņa spēcīgākajiem darbiem, taču augšminētās rainiskās pazīmes arī tanī ir pietiekami spilgtas. Īstenībā mums nav noteiktu tradiciju, kā Raiņa darbi uzvedami, un tradicijas jau allaž mēdz būt vairāk vai mazāk laikmetīgas. Režisors Kārlis Veics sadarbībā ar drāmaturgu Jāni Kadili izšķīries šo to svītrot šeit apceramā traģēdijā, piešķirot drāmatiskās intrigas risinājumam lielāku raitumu un slaidumu, dialogiem koncentrāciju, ievirzot darbību vairāk psicholoģiskā plāksnē un tādējādi uzsverot no minētām divām strāvām raksturos cilvēcisko. Jautājums: vai tas nav mazliet kaitējis autora idejiskai „virsbūvei", ja arī ne tieši ar teksta svītrojumiem, tad ar pašu spēles veidu? Visumā rādās, ka rainiskā gaisotne ir saglabāta, kaut gan 5. ainā neatvairāmi uzmācas doma, ka tā ir „pēcspēle", iepriekšējā reālā konflikta metafizisks „izskaidrojums". Es negribētu atbildību par to uzkraut vienīgi režisoram, kā jau teicu, šis nav no Raiņa spēcīgākajiem darbiem; taču gribētu pievērst uzmanību kam citam, kas man rādās lieks. Ja režisors tiecies pēc drāmatiskās koncentrācijas, tad nevietā mūzikas talkā ņemšana 1. ainas beigās, kas šai gadījumā aktieriem nevis palīdz, bet novirza skatītāju uzmanību, it kā tēlotājiem pašiem nebūtu pietiekami spēka situāciju uz saviem pleciem iznest(?). Arī citur par mūzikas nepieciešamību var debatēt. Tiesa, režisora nojauta ir pareiza; „Mīla stiprāka par nāvi" prasās pēc operas komponēšanas, atgādinot Verdi vai Pučini operu varmācības un likteņības cauraustos libretus! Tomēr — teātris ir teātris, un Rainis nav paredzējis rakstīt melodrāmu. Tāpat, 2. ainā dejots tiek par daudz, lai arī — pašas dejas (Skaidrītes Pences iestudējums) ir labas un raksturīgas.

Citādi — par režiju var teikt daudz laba: situāciju izkārtojumi atjautīgi, pārslīd nemanot viens otrā, neiestingstot, bet arī neuzmācoties acij ar gribētu kustīgumu, vārdu sakot — priekšzīmīgs mechanisms ar gudri paslēptām atsperēm. Jauka, šī teātra agrāko inscenējumu vienīga, bet savā satvarā atšķirīga, īpata izrāde.

Traģēdijas centrālā figūra ir Maija, latviešu sievietes šķīstības un garīguma, visa piedevējas mīlestības idejas nesēja. Irma Graudiņa tēlojumā uzsvērusi tieši šo autora uzlikto sūtību, it kā iepriekšējās sava upura nojautas vadīta, tikai vietumis ļaujot pazibēt tīri sievišķīgajam. Dārznieks Heils — Kārlis Veics, uzsvērti rezignēts, it kā kādas iekšproblēmas nomocīts, tā ka viņa atgriešanās laicīgo kaislību (mīlestības un greizsirdības) skavās notiek ļoti pēkšņi. Poļu virsnieku Ādamu Jakubovski tēloja Reinis Birzgalis, liekot lietā sava talanta daudzveidību, lielisku formas izjūtu un temperamentu, kuram, drusku iegrožojot tīri fizisku izpausmi, protams, jābūt šī chaotiskā rakstura pamatā. 4. ainas beigas arī vislabākam aktierim — grūts mirklis! Abiem ar Skudrīti varbūt klaigāšanai un vaidēšanai varētu rast kādu „mūzikālāku" izskaņu? Skudrītis — Valfrīds Streips, Jakubovska cienīgs sekundants visos tā pasākumos, gan maigāku pamatskaņu. Frida — Skaidrīte Pence, aukstasinīgas intrigantes paraugs. Tā kā attieksmes ar Heilu nav īsti parādītas, tad paliek problēma, vai viņa visu dara aiz mīlestības, vai aiz tieksmes radīt ap sevi sarežģījumus. Lienīte — Hermīne Koppe — toties neatstāj ne mazāko šaubu, ka ir topoša intrigante, kas pagaidām vēl slēpjas aiz bērnišķīgas „pusnevainības". Ļoti markants viena lējuma tēls ir Grieta — Elza Tauriņa. Zemes soģis — Jānis Deimanis — vietā ar savu skanīgo pratināšja balsi, tāpat Sildhelmu pāris — Ance Rozīte un Jānis Mintiks ar savu labsirdīgo nevarību. Abi zviedru oficieri — Osvalds Belte un Jānis Ozols, sliecoties uz karikatūras pusi, ienesa traģēdijā nelielu komikas devu.

Dekorātīvo ietērpu ar katrai ainai raksturīgu noskaņu, teātrāli labi, „apspēlējamu", gatavojis prof. Jānis Kuga. Pazīstot teātra skatuves telpas šaurību, arvien no jauna jāapbrīno skatuves gleznotāja veikumi radīt gan plašuma, gan dziļuma un augstuma iespaidu. Kā viņa darba sekmētāji lai godam šoreiz minēti arī palīgs Arnolds Treibergs, skatuves meistars Ernests Ūdris un gaismas meistars Jānis Mintiks. Par noskaņai piemērotu mūziku gādājis Haralds Lindemanis, par kostīmiem — Elza Šmite.

Knuts Lesiņš

Kas un kur?

Franču komēdijas vadību līdzšinējā Andrē Obija vietā pārņēmis pazīstams Parīzes teātru kritiķis Pērs Amē Tušārs. Sagaida, ka tādēļ daži franču drāmatiķi varētu ņemt savus darbus no Franču komēdijas repertuāra, jo nesenā asā autoru un kritiķu sadursmē Tušārs pilnībā nostājās kritiķu pusē.

Kārļa Cukmaiera luga „Kepeņikas kapteinis", kurā asi izzobots militārisms, Štutgartē bija jāuzved ar nepilnīgiem kostīmiem, jo iepriekšējā naktī bija nozagti un pa daļai turpat uz vietas sadedzināti daļa kostīmu — militāro formas tērpu. Izrāde tomēr guva lielu piekrišanu.

SAIMNIECĪBAS PULSS

Akmeņogļu produkcija britu joslā turpina samazināties. Maijā ražots caurmērā 218.000 t ogļu dienā. — Vācu rūpniecības produkcija amerikāņu joslā sasniegusi caurmērā 42% no 1936. g. apmēriem. — Pārtikas un apģērbu cenu stabilizēšanai iespējami zemā līmenī Anglijas valdība 1947./48. g. budžetā paredzējusi valsts subvencijas 434 milj. mārc. apmērā. Viena mēneša pārtikas devas četru personu ģimenei Anglijā maksā 5 mārciņas, valsts piemaksā ap 30% no patēriņa preču vērtības. — 1947. g. pirmā ceturksnī ASV eksports pārsniedz importu par 3 miljardiem dolaru resp. par 158%. — No pasaules naftas krājumiem, ko amerikāņu pētnieki vērtē ap 6 miljardi t, 59% pieder ASV. — Kokvilnas cenas ASV preču biržās cēlušās par 0,75—1 dolaru saiņī. — Nodarbinātība pasaules mērogā visumā pārsniedz 1937. g. indekus. Tomēr rūpniecībā vienīgi ASV nodarbina 46% vairāk strādnieku kā pirms 10 gadiem. Citu valstu rūpniecībā vēl nav sasniegts pirmskara potenciāls. — Vācu ķīmiskā rūpniecība britu joslā sarukusi ogļu trūkuma dēļ. Arī bunas ražots par 60% mazāk. — Elektrisko spuldžu ražošana amerikāņu joslā spēj dot tikai 5% no patēriņam vajadzīgā daudzuma. — Okupētās Vācijas rietumu joslās saimniecība atrodas „šķērēs" — patēriņa preču skaits pieaudzis par 25%, bet pārtikas produkcija sarukusi par 35%. — Kokvilnas drānu pasaulē ražo 15% mazāk kā pirms kara. — Ciņka pasaules raža sasniegusi 60% no pirmskara apmēriem. — Pasaules tabakas eksports jau 1946. gadā pārsniedza pirmskara līmeni.

oec.

Ambulances šoferis atved bagātības no Gobi tuksneša

Sidnejā ieradies kāds ambulances šoferis, atvezdams līdz dažas 200 gadu vecas vāzes, kas atrastas pamestas senas pilsētas drupās Gobi tuksnesī. Pilsta atrodas pie ceļa, pa kuru savā laikā devies Marko Polo, ceļodams pie teiksmainā Ķīnas valdnieka Kublai Chana.

Vāzes šoferim iedevis kāds jaunzēlandietis, ko austrālietis saticis Tibetas pierobežā, kur viņš ar ambulances auto vadītājis ievainotus ķīniešus. Jaunzēlandietis pamestās pilsētas drupās esot uzgājis kādu senu templi ar zelta jumtu un tempļa pagrabos uzracis daudz neaprakstāmu bagātību.

Lija Kronberga

SAPNIS

Es sapnī atrados mājās,
Bet it kā svešas bija tās.
Kā migla, kā dūmaka klājās
Tām pāri. Un miris viss izlikās.

Bez steigas, bez māviena skaļā,
Tik pelēks kā novakars,
Pa gatuvi savā vaļā
Nāca rēgains lopu bars.

Un meitas ar slaucenēm rokās
Pa sētsvidu kustējās,
Bet palso svārku krokās
Ne vēsma tām neiegūlās.

Kā mēms putns tupēja zarā.
Suns nerēja it nemaz.
Un atminos — prasot es garā —
Vai manas šīs mājas maz?

Bet tad — it kā jūtot to dvesmu,
Kas dzīvos no mirušiem šķir,
Es sapratu — vieta, kur esmu,
Tās veļu mājas ir.

Chronika

Lībekā ieradies mūsu mūzikas vecmeistars prof. Jāzeps Vītols ar kundzi. Pēc ilgāka laika Lībekā atkal notika Latviešu stīgu kvarteta (prof. A. Norīša vadībā) koncerts. Latviešu teātra zālē to noklausīties ieradās arī sirmais komponists. Profesors Vītols veselības uzlabošanai kādu laiku uzturēsies Lībekas latviešu slimnīcā.

Reitera koŗa koncerts Stokholmas Koncertu nama lielajā zālē notika 31. maijā. Koris dziedāja E. Dārziņa, J. Vītola, H. Pavasara un P. Barisona dziesmas un tautasdziesmas A. Jurjāna, E. Melngaiļa, J. Graubiņa sabalsojumā. Šis bija otrs patstāvīgs Reitera koŗa koncerts Stokholmā.

Akra (A. Krodera?) apgāds Stokholmā pieteicis jaunu mēnešrakstu Laikmetā domas un dokumenti, kur publicēs pasaules preses rakstus par Baltijas tautu traģēdiju, laikmeta dokumentus un laikmeta problēmu apceres. Mēnešraksts paredzēts rotātora technikā.

Upsalā (Zviedrijā) iznācis Zviedrijas latviešu filologu biedrības rakstu krājums ar prof. K. Strauberga, K. Draviņa, V. Rūķes uc. rakstiem.

20 latviešu rakstnieku portretu mapi izdevis Sējēja apgāds. Portretus zīmējusi A. Ogule un J. Zvirbulis un tie pieprasāmi S. Šakinam Hochfeldas nometnē, Augsburgā. Mape maksā 14 markas.

DAŽOS VĀRDOS

Parasto vasaras laiku Vācijā atjaunos 29. jūnijā. Saskaņā ar sabiedroto koordinācijas padomes lēmumu tad pulksteņus atkal pagriezīs vienu stundu atpakaļ.

Kamēr nebūs maizes, pārtrauks alus darīšanu Bavārijā, paziņojis lauksaimniecības ministrs Baumgartners.

30 dažādu slimību dīgļus šodien varētu izmantot bakterioloģiskam kaŗam, paziņots kādā Amerikā iznākušā zinātniskā grāmatā par šī kaŗošanas veida noslēpumiem.

ASV jaunā flotes būves programma vislielāko vērību veltī zemūdeņu apkaŗošanas kuģu un ātru iznīcinātāju būvei. Bez tam kaŗa flotes vadība paredzējusi pārbūvēt daudzus vecākus kuģus par ledlaužiem Arktikas vajadzībām.

Dienvidslavu jaunieši rok kanāli no Donavas uz Tisas upi. Kanālis, kas kalpos apūdeņošanai un transportam, pēc Reutera ziņām, būs „dienvidslavu jaunatnes dāvana maršalam Tito".

Katram teātra apmeklētājam krievu joslā kopā ar ieejas maksu pie kases jānodod viena nagla, lai teātri varētu pārvarēt grūtības, ko rada naglu trūkums uz skatuves.

100 Indijas svēto sadū apmetušies Jumnas upes krastā, kur pie svētās uguns dzied svētās dziesmas. Viņi nemitēšoties dziedāt, kamēr būšot izdziedājuši 100.000 dziesmu „kosmisko spēku iespaidošanai", par labu Indijas nākotnei.

Visu dzīvnieku tēva skelets atrasts Kazachstanā, kā ziņo Maskavas radiofons. Dzīvnieks, kas bijis gandrīz astoņus metrus augsts un dzīvojis terciārā laikmetā, esot pirmtēvs gandrīz visām tagad zināmām dzīvnieku sugām.

Lauksaimnieka Ernsta Heberles saimniecību apķīlājusi Virtembergas valdība, jo tas liedzies nodot ražojumu nodevas un atturējis no tā arī citus. Heberlem atstās tikai mazu īpašuma daļu, un viņš turpmāk saņems tikai normālpatērētāja pārtikas devu. Atņemto zemi sadalīs citiem zemniekiem.

Kopīgu centrālu apkuri veseliem pilsētas iecirkņiem, līdz ar lētu karstūdens piegādi, pēc ASV parauga ierosināts izveidot Londonā. Vestminsterai siltumu piegādātu pa caurulēm zem Temzas dibena.

Cilvēku vilkti satiksmes līdzekļi kā cilvēka necienīgi aizliegti Singapurā un vairākās citās Tālo austrumu pilsētās. Līdzšinējo rikšu vietā stājas „velotaksometri" — divriteņi ar blakus vāģi.

Knuts Lesiņš

Mūžības VĪNS

FANTASTISKA NOVELE

(5. turpinājums)

Tur bija dzēriens pret nelaimīgu mīlestību, kas garžoja saldi sūri pēc ievogām, bet ar reizi atņēma drūmumu, tā kā puišu galvās visniknākā sala laikā uzplauka ceriņi; dzēriens pret ķildīgu sievu, smags un medains, kas ilgi turējās galvā un deva lēnu prātu; dzēriens pret niknu sievasmāti, uz kāda krūma saknēm melns nostāvējies, kas pildīja ausis kā ar mīlīgu meža šalkoņu, tā kā sievasmātes vārdi pazuda tanī kā sienāža strinkšķināšana. Bija arī dzēriens „Velna rūciens", kas pēc pirmā malka lika acīm izvalbīties, deva drosmi īsam laikam: meitu bildināšanai, sāncenšu iekaušanai, runāšanai pie tiesas. Bija dzērieni sārti kā sermūkša ogas, kas derēja veciem vīriem. Tie ļāva aizmirst nepaveikto un lika atcerēties visu jauko, kas viņu mūžā bija noticis, tā kā viņi domās pārstaigāja, itin kā baltas drānās tērpušies, savu pagātnes dārzu, tīru no nezālēm izravētu. Un — vēl daudz citu labu un stipru dzērienu bija krodziniekam Ģikstam, kas aizskaloja visu, kā upes straume aiznes rudens lapas un pavasaŗa ziedus. Daža mūžs tā ir novīdēja, pa logu uz apiņu maikstīm skatoties, līdzīgi dīvainam stādam, kam, liekas, nupat, nupat padomā ziedēt, bet paskati — tā ir palika stumbainis ar nokaltušiem cerību pumpuriem. Nekur citur nebija tik daudz varenu domu domāts kā Sila krogū. Likās, to pietiktu, lai pasauli otrādi apvāztu, bet diemžēl tās izgāja pasaulē nedrošām kājām. Un dažs tik ir manīja kokus salapojam un nobirstam, kā naktīs mājās nākot un zvaigžņu mirgā raugoties. Dažam gada laiki pārmijās, pa mazo logu ārā retumis skatienu metot, daža laba rudzu un kviešu klēts tur aiztecēja mudīgā zelta straumē, lai izkūpētu dīvainu sapņu veidā vīru skurbajās galvās.

Ģiksts parasti pats nedzēra līdz, tikai reizēm viņu sagrāba it kā kāds negants viesulis, un tad viņš kļuva pats savs labākais viesis. Kas tādās reizēs tur pagadījās, tas tika cienāts un dzirdināts, ne graša nenotērējis.

Vienā tādā vakarā, kad jautrība krogū sprēgāja kā salmos patikusi uguns un klibā Jēča smuika čirkstēja savus noreibušā sienāža meldiņus, pie Sila krogus piestāja kādi rati. Bāls kungs, melnu apmetni plecos, prasīja naktsmājas. Viesiem ierādīja mazu kambari, kas patlaban bija brīvs. To pat lāgā neapskatījis, viņš tūdaļ bija mierā ar piedāvāto guļas vietu. Viņš nelikās ne jauns, ne vecs, bet ar tādu seju, kas likās maz piemērota smaidīšanai.

„Kā tad kungu īpaši sauc?" jautāja Ģiksts, kas bija pamatīgi sadzēries „Vecpuišu asaru" dzēriena un kam mēle niezēja ar svešiem parunāties. „Un kādu ceļu braukdams?"

„Biju Nebēda, kļuvu Bēda, ja nu taisni manu vārdu gribat zināt, kaut gan nekāda labuma jums no tam netiks. Bet ceļi — kas tos var izzināt! Ir tādi, kas sākas tur, kur domā — beidzies, ir tādi, kas beidzas — tikko zirgu sajūdzis . . ."

„Laime vēršas nelaimē dažreiz ātrāk nekā saule noriet un — otrādi, tas tiesa! Bet tad jau kungam varbūt derētu kāds malciņš no maniem krājumiem? Nāciet, iebaudīsim, — šodien es pats sev un visiem maksāju."

Viesis it kā sarāvās un pirmo reizi pasmaidīja. „Esmu, Ģiksta tēv, par jūsu dzērieniem jau dzirdējis. Tos slavē visi, kam rīkles caurlaidīgas kā smilšu maisi. Labprāt gribētu pārbaudīt, cik tām laužu valodām taisnības . . ."

„Esat, kungs, īstajā vietā. No manis vēl neviens bēdīgs nav aizgājis." Un Ģiksts veda viesi lielajā krogus istabā, kur joprojām skanēja vijole un neizšķiramu vārdu murdoņa un daži dzirnieki cilāja smagās kājas mūzikas rakstā. „Kāda dzēriena sirds kāro? Pēc kāda mēle slāpst? Kādas likstas mūžu spiež? Lai zinu likt īsto galdā."

„Likstu ir daudz," viesis izvairīgi teica. „Bet viena ir tā galvenā. Ja to trāpīsit, trīs dienu tēriņš mans un cepure zelta piedevām."

Abi iznāca plāna vidū, kur viesis, dūmu un gaismas apžilbis, brītiņu apstājās, tad, ziņkārīgu skatienu pavadīts, atsēdās pie lielā, pudelēm un ēdmaņu piekrautā galda. Ģiksts knaši notecēja pagrabā un uznesa dažas apsūbējušas pudeles, kuras izlika galdā, teikdams: „Tā kā mūsu jaunajam viesim ir kādas bēdas, bet viņš liedzas tās atklāt, tad minēju pats pēc sava prāta un saprašanas. — Pamēģiniet no vienas vai otras dziras un lūkojiet iespirgt kā pārējie."

Iztapīgas rokas steidzās piepildīt jaunpienācēja glāzi. Tas iekampa lāgu lāgiem pa malkam, kā garžodams, bet nekādas pārmaiņas viņa sejas izteiksmē nerādījās, kurpretī pārējie kļuva arvien jautrāki un jautrāki.

„Vai mani dzērieni kungam negaumē?" Ģiksts vērīgi apjautājās.

„Ir labi tavi dzērieni, ir gana saldi, gana stipri, bet nava tā, pēc kuŗa dvēsele slāpst . . . Tie visi ir kā kadiķa zars: iesvilstas un izkūp baltā tvaikā, bet paliek melna rīkste, kad skujas nosvilušas, — tās pašas vecās bēdas," viesis domīgi atbildēja.

Dzīrnieki saskatījās un kļuva klusāki. Dažs piesēdās viesim tuvāk un uzsāka valodas. Vai tad esot maz tādas bēdas, kuŗas ar jautru dziesmu un brangu malku nevarot padzīt? — prasīja klibais Jēcis, pārstādams spēlēt un piesēzdamies, lai nepalaistu arī savu tiesu no saimnieka devīguma garām.

„Lielākās ir mīlestības bēdas," ierunājās viens puisis. „Kopš mana līgava mirusi, esmu tikpat kā sevi pazaudējis."

„Mīlestības bēdas ir lielas bēdas," svešais piekrita. „Bet vai var mīlēt to, kā vairs nava? — Pats savas cerības un prieku tu esi mīlējis. Tu skumsti par saplīsušu spoguli, kas vairs nerāda tava smaida. Un tagad tu mīli atmiņas par savām cerībām un savu prieku. Kas atminās, tas dauz domā. Un kas domā, tas nevar būt līksms. Nedomā! . . ."

„Lielākās bēdas ir nelāga sirdsapziņa," iemetināja kāds cits.

(Turpmāk beigas)

DP vēsture

Mums ir tik daudz dažādu un arī labu komisiju. Ja jau ir tautkopības un kapu izdaiļošanas un veselīgas ēšanas veicināšanas un saimnieciskas rosības veicināšanas komisijas, kāpēc tad vēl nav nodibināta DP vēstures noskaidrošanas komisija?

DP vēstures noskaidrošanas komisijai būtu vispirms jānoskaidro paši svarīgākie jautājumi. Tādu jautājumu ir daudz. Piemēram: kā īsti Ādams un Ieva pēc izskrīnēšanas no pašas pirmās DP nometnes tika galā un kā viņi iekārtojās, ja toreiz nebija vēl ne vācu bēgļu komisāru, ne Latvijas Sarkanā Krusta pārstāvju, kas viņiem palīdzētu?

Šis jautājums jāpēta rūpīgi un vispusīgi. Iepriekšējais Ādama un Ievas liktenis, šķiet, pietiekami skaidrs. Viņu nometne, kas saucās Paradīze vai Ēdenes dārzs, šķiet, bijusi apmēram tāda pati kā tagadējās DP pulcētavas. Par cigarešu devām nav nekas zināms, gan laikam tāpēc, ka Ādams un Ieva abi bijuši nestrādājošie. Apģērbu noliktava darbojusies uz mata tāpat kā tagadējās. Kad Ieva pieprasījusi ziemas mēteli, viņa saņēmusi vīģes lapu. Oficiāli uz ārpusi apgalvots, ka pārtika bijusi ļoti laba, izteiktas pat domas, ka Ādams un Ieva saņēmuši vairāk nekā 800 kaloriju dienā. Jādomā tomēr, ka gluži tik labi nebūs bijis, jo vai gan cilvēks, kas jau saņēmis 813 kaloriju, ietu vēl aizliegtā ābolā kost? Šī formālā pārkāpuma dēļ tad arī Ieva izskrīnēta, un, kā redzams, jau tolaik pārbaudes komisija pastāvējusi uz to, ka arī izskrīnēto ģimenes locekliem jāatstāj nometne.

Ar lielu uzmanību DP vēstures komisijai būtu jāpēta arī DP emigrācijas plānošanas pirmsākumi. Jādomā, ka Noass bijis pirmais, kas izteicis domu, ka izceļot var tikai kopībā. Viņš tāpēc būvējis šķirstu. No tā varbūt varētu spriest, ka jau toreiz ar rezolūciju pieņemšanu vien virs ūdens nav varējuši noturēties. Komisijai vajadzētu izšķirt jautājumu, vai Noass pieskaitāms DP dzīves koordinātoriem, daiļamatniekiem vai arodniekiem. Skaidrs turpretim, ka darba vienību pirmsākumi un tāpat pirmie daiļamatnieku arteļi meklējami senajā Ēģiptē. Darba vienības tur cēlušas piramīdas, bet daiļamatnieku arteļi pārdevuši amerikāņiem sfinksas.

Būtu nepieciešamas sīkākas ziņas arī par tiem viduslaiku DP, kas saistījušies Krusta kaŗu darba vienībās. Arī tie, kā zināms, atstājuši savas nometnes uz ilgāku laiku. Sievas palikušas nometnēs vienas gluži tāpat kā tas notiek tagad.

Latvieši tagad rīko dziesmu svētkus, pēc tam prasa ārzemniekiem, kā tiem svētki patikuši, un lieliem burtiem iespiež avīzēs, ka tie atbildējuši: „Kaut ko tādu vēl vispār nebijām redzējuši!" Vēstures komisija varbūt varētu noskaidrot arī, ko tās pašas tautības ārzemnieki teikuši citos gadījumos, piemēram, pēc tam, kad noskatījušies deju un dziesmu svētkos Bali salā. Būtu gan nepatīkami, ka komisija noskaidrotu, ka tur tie arī teikuši: „Kaut ko tādu vēl vispār nebijām redzējuši!"

Dīpītis L.,
cilvēks, kas vēl daudzko nav redzējis.

Ievērojami sporta sarīkojumi VIRCBURGĀ

Mūsu emigrācijas sportistu saimes uzmanība pēdējās dienās bija pievērsta Vircburgai, kur notika ievērojami sarīkojumi. Raksturīgi, ka amerikāņu joslas plašākās sacensības tagad gandrīz vienmēr rīko vircburgieši, būdami labi namatēvi. Viss tas sasniegts tādēļ, ka Vircburgas centrālās nometnes vadība un vietējā YMCA panākusi teicāmu saskaņu savā kopējā darbā. Vircburga līdz ar to ir pretstats daudzām citām mūsu nometnēm, kas pilnīgi piemirsušas, ka arī tām būtu kaut vai neliels pienākums sniegt palīdzīgu roku latviešu emigrācijas sporta līdzveidošanā. Tajā vietā notiek parastā aizbildināšanās ar sliktiem apstākļiem, lai gan tautiešu rīcība liecina, ka nekas nav darīts, lai šos apstākļus, vismaz par tik, cik to paši spējam, uzlabotu.

E. ŠVARCE LĒC TĀLUMĀ 4,75 M UN PIEVEIC ST. SPRUDŽENIECI!

Vircburgas YMCAs eksternajās vieglatlētikas sacīkstēs 31. maijā startēja 9 nometņu 42 sportisti, to vidū vairāki mūsu izlases vieglatlēti. Skaistāko pārsteigumu sagādāja 15 g. v. vircburgiete Švarce. Viņa lēca tālumā 4,75 m, par 4 cm pārspējot latviešu vecākās paaudzes atlēti Sprudženieci (Hanava). Švarce izrādījās ātrākā arī 100 m skrējienā (13,9 sek.). Jaunās sportistes pirmais starts bija tikai 1946. g. Vasarsvētkos. Viņa ir sporta darbinieka un šachista Švarca meita, sportam pievērsusies ar lielu interesi, izpelnoties vecāku atbalstu. Augstlēkšanā uzvarēja Sprudženiece ar 1,40 m rezultātu. Tieši to pašu spēja arī 2. v. ieguvēja Graudiņa (Vircb.). Lodē pārākā atkal bija Sprudženiece (9,12 m). Vīriešu sacensībās sarīkojuma teicamāko sasniegumu reālizēja Evalds Poltraks (Vircb.), kas lidināja disku 43,88 m. Viņš trimdā disku vēl nekad tik labi nebija metis. Tāllēkšanā uzvarētājs Gunarsons (Vircb.) 3 reizes lēca 6,39 m, bet pārkāpuma dēļ viņa pārējos lēcienus nevērtēja, kaut viens bija apm. 6,60 m. Gunarsons šogad ļoti cītīgi trenējies. 100 m skrējienā uzvarēja Riņģis (Vircb.) 11,6 sek., 800 m — Teteris (Han.) 2:07,1 min., augstlēkšanā — Titmanis (Vircb.) 1,65 m, lodē — Lipomanis (Vircb.) 12,91 m un šķēpā — Purgailis (Minch.) 45,82 m.

EMIGRĀCIJAS MEISTARS PAUKOŠANĀ ŠTURMS ZAUDĒ 4 CĪŅAS

Rīgas bij. sporta b-bas Daugaviešu saime, kas tagad tik ļoti izklīdināta, iespēju robežās sazinājušies un šajās dienās pulcējās Vircburgā, lai turpinātu seno draudzību un izmēģinātu savas spējas arī dažādās sporta nozarēs. Daugaviešu sarīkojumus Rīgā gan esam redzējuši daudz labāk organizētus, bet par to liels bija atkalredzēšanās prieks. Pavisam pārsteidzoši notikumi risinājās paukošanā, kur bij. US reprezentanti pieveica Daugaviešus 11—5. Mūsu emigrācijas meistars Šturms (Esl.) zaudēja visas 4 cīņas, kamēr vircburgietis Vatvars (US) atkal visus savus pretiniekus pārspēja. Kvalitātīvi augstvērtīgākā sacensība risinājās volejbolā sievietēm. Daugavietes, kas bija tādā pat sastāvā kā kādreiz Rīgā (Svīķere, Poriete, Rupnere, Riekstiņa, Stedelaube, Klāvena) ļoti skaistā spēlē uzvarēja Vircburgas YMCAs volejbolistes 9—15, 15—8, 15—11. Bij. Starta basketbolisti veica daugaviešus 64-52 (31-21). Zaudētāju sastāvā bija arī Latvijas valstsvienības kādreizējais aizsargs Maksis Kazaks, bet Starta piecniekā redzējām mūsu pašreizējo izlases basketbolistu Miezīti. Galda tenisā Daugavieši (Teteris, Čika, Brikmanis) uzvarēja Vircburgas YMCAs vienību 5—1. Šacha simultānspēlē K. Ozols (Han.) pārspēja 10 pretiniekus, cīnījās neizšķirti ar Švarcu, bet zaudēja Znotam un Gaigalim. Jauki, ka Daugavieši apzinājuši visus savus bijušos sportistus — gan dzīvos, gan arī mirušos un savā saņāksmē godināja aizgājušo draugu piemiņu. Salidojuma nobeigumā Daugaviešu saime noraudzījās savas biedrības locekles Mirdzas Griķes baleta sarīkojumu.

DARMŠTATES KURSAS BASKETBOLISTI SPĒLĒ ŠEINFELDĀ

Amerikāņu joslas vairākas spēcīgākās baltiešu basketbola vienības spēlēja lietuviešu plaši organizētās sacensībās Šeinfeldā pie Vircburgas. Latviešus reprezentēja amerikāņu joslas meistarvienība Darmštates Kursa un joslas pag. gada meistars Vircburgas YMCA. Darmštatieši sākumā pieveica turnīra favorītu — lietuviešu spēcīgo izlasi Kovas, bet pēc tam tai atkal zaudēja, un finālā abas vienības sastapās trešo reizi. Uzvarēja Kovas 37—32, izcīnot sarīkojumā 1. vietu. Lietuviešu sastāvā lieliskas klases basketbolists izrādījās vienības kapteinis Gribauskas. Kursas vienība bija papildināta ar Marktredvicas jauno basketbolistu Bumbēru. Uzvarētāji saņēma daudz ziedu un balvu. Lietuviešu skatītāji bija atsaucīgi ne vien savu tautiešu, bet arī viesu ikvienam teicāmam sasniegumam, un turnīrs izvērtās par baltiešu basketbolistu patiesu draudzības demonstrējumu.

VIRCBURGAS JAUNIEŠU PANĀKUMI BASKETBOLĀ

Ziemeļbavārijas jaunatnes basketbola meistarsacīkstēs Fišbachā piedalījās 9 vienības. Sarīkojums bija teicāmi organizēts. Meistargodā tika mūsu vecās paaudzes basketbolista Andreja Bērziņa trenētā Vircburgas YMCAs 1. vienība (Baikštis, Erdmanis, Baumanis, Raiskums, Liepa, Jumiķis, Kuģis, Straume un Ņikitins). Otrā vietā ierindojās Vircburgas YMCAs 2. vienība, bet 3. v. ieguva Baireitas jaunieši. Vircburgiešu 2. sastāvs tikai pagarinā[illegible] uzvarēja Baireitas zēnus 28—2[illegible] [illegible]ās meistarvienības tehniski labākais spēlētājs bija Liepa, bet aizsardzībā ļoti saprātīgi darbojās Raiskums un Baumanis. Divas labākās vienības startēs amerikāņu joslas meistarsacīkšu finālā Eslingenā.

Gunārs Grieze

Z. Ringenberga grūž lodi 11,41 m

Austriešu rīkotās vieglatlētikas sacīkstēs Zalcburgā mūsu pieccīņas rekordistei Zinaīdai Ringenbergai bija skaista divcīņa ar Austrijas meistari lodes grūšanā Mariannu Šlēgeri. Uzvarēja mūsu rekordiste, sasniedzot 11,41 m tālumu. Tas ir 1947. g. labākais sasniegums Austrijā un latviešu teicāmākais rezultāts emigrācijā. Z. Ringenberga tagad ir vadībā arī Bavārijas apgabala latviešu komitejas dāvātās balvas izcīņā latviešu 1947. g. labākai sportistei emigrācijā Vācijā un Austrijā. Sacīkstēs Zalcburgā Z. Ringenberga izcīnīja vēl 1. vietu tāllēkšanā (4,86 m). Šogad ne reizi nav startējusi mūsu pagājušā gada labākā vieglatlēte Mirdza Timma. Z. Ringenberga cītīgi piedalās arī volejbola sacīkstēs Glāzenbachas nometnē.

Latviešu basketbolistu turnejā Francijā Jānis Zebeliņš ieguva 131 punktu (9 spēlēs), Berkolds 89 (10), Štāls 60 (9), Ārens 55 (8), Hermanovskis 31 (10), Bičevskis 31 (9), Miezītis 26 (6), Justs 25 (7), Bērziņš 9 (5), Hartmanis 5 (7) un Vanags 2 (1).

Angļu joslas latviešu basketbola meistarsacīkšu finals notiks 7. un 8. jūn. Lībekā. Piedalīsies Lībekas, Neištates, Volterdingenas un Braunšveigas vienības.

Minchenes latviešu sporta b-bas Nameja meistarsacīkstēs galda tenisā uzvarēja mūsu kādreizējais izlases spēlētājs A. Iļukēvičs, 2. A. Trajanovs, 3. J. Ozoliņš.

Igaunis Heino Lips grūdis lodi 16,66 m, kas ir jauns PSRS un Eiropas rekords. Līdzšinējais Eiropas rekords bija 16,60 m. To priekš 10 gadiem sasniedza otrajā pasaules karā kritušais vācu sportists Velke.

Pasaules meistars boksā Džo Luiss izteicies, ka viņu mazāk nogurdinājušas daudzās aizvadītās cīņas nekā piemērotu pretinieku meklēšana. Čempions arī pateicis: „Es būtu laimīgs, ja nākotnē vairs nevajadzētu boksēties, bet varētu spēlēt tikai golfu."

Abdelkrims, karalis Faruks, kreiseris ar kviešu kravu un franči

Teiksmainais marokāņu virsaitis Abdelkrims, kas savā laikā sīksti cīnījās ir pret frančiem, ir pret spāniešiem un par to divdesmitvienu gadu bija trimdā kādā tālā franču salā, pagājušā sestdienā vārda pilnā nozīmē aizgāja no franču apsardzības un atrada patvērumu pie Ēģiptes karaļa Faruka.

Tas notika, kad kāds franču kuģis veda Abdelkrimu no Indijas okeana dienvidu salas, kur viņš bija nometināts, uz Franciju, kur bija paredzēts atbrīvot viņu ar noteikumu, ka viņš un viņa galms paliks dzīvot Nicā un nenodarbosies ar politiku. Kad kuģis piestāja Portsaidā, Abdelkrims nokāpa malā, it kā lai apskatītu ostu, iegāja taisni savu sagaidītāju vidū, drīz sēdēja automobilī un brauca uz Kairu, kur to milzu ovācijām sagaidīja citi arabu trimdinieki, kas pulcējās šai pilsētā, kas kļuvusi par galveno mitekli arvien spēcīgākajai arabu līgai.

Abdelkrims bija nometināts Rejunijonas salā kopš 1926. g. Viņa vārds pirmo reiz pārstaigāja pasaules presi 1921. g., kad viņš uzsāka kaŗu ar spāniešiem Marokā, gribēdams nodibināt neatkarīgu Marokas valsti un pats kļūt tās valdnieks. Kopā ar viņu cīnījās 200.000 viņa ciltsbrāļu. Sīkstā partizānu kaŗā tie nonāvēja 30.000 spāniešu. Abdelkrima uzbrukums pierādīja Spānijas militāro vājumu. Spānieši bija spiesti par lielu naudu atpirkt no Abdelkrima savus gūstekņus. Tā tuksneša virsaitis ieguva to, kas viņam visvairāk bija trūcis, — naudu ar ko pirkt ieročus. Viņš pēc tam nosūtīja savus virsniekus uz kaŗa skolām Francijā un Vācijā un pirka lidmašīnas. Panākumu vilināti, Abdelkrimam pievienojās arī citi arabi un drīz viņam bija miljons sekotāju un laba armija. 1925. g. pavasarī viņš pārgāja franču Marokas robežu un veselu gadu atvairīja kopīgus franču un spāniešu uzbrukumus. Viņa armija nokļuva līdz pat Tecai franču Marokā, iekāms frančiem ļoti sīvā un asiņainā kaujā izdevās tos atsviest atpakaļ.

Apstākļi, kādos Abdelkrims tagad nokļuvis no gūsta uz franču kuģa pie Ēģiptes karaļa Faruka, nav gluži skaidri, bet zināms, ka karalis Faruks Abdelkrimu ielūdzis, no Portsaidas līdz Kairai viņš arī braucis ēģiptiešu policijas apsardzībā. Pats Abdelkrims pēc ierašanās Kairā teicis: „Esmu Allah varā un esmu nolēmis novest pats sevi un savu ģimeni Faruka aizsardzībā, jo Faruks ir liels arabu un islama aizstāvis."

Abdelkrims tagad dzīvo kopā ar citiem arabu trimdiniekiem, to vidū tunisiešu vadītāju Habibu Burgibu un marokāņu līderi Alalu Elfasi. UP vēl papildus ziņo, ka Abdelkrima bagāža palikusi uz franču kuģa. Starp šīm mantām ir arī zārks ar Abdelkrima mātes pīšļiem. Abdelkrima māte mirusi Rejunijonas salā, bet dēls katrā ziņā gribēja apglabāt viņu Ziemeļafrikas zemē.

Gadījums ar Abdelkrimu izraisījis visai nepatīkamu izbrīnu franču aprindās. Frančiem sevišķi nepatīk tas, ka viņu gūstekni pie sevis ielūdzis Ēģiptes karalis.

Tāpat frančiem nepatīk cits gadījums. Francija iesniegusi Ēģiptei asos vārdos sacerētu notu, kurā protestē pret to, ka Ēģiptes valdība nosūtījusi kreiseri „Emira Faouzia" ar 300 t kviešu uz Tunisu, lai šos kviešus izdalītu iedzimtiem, kas it kā ciešot badu. Franči atteikušies ielaist kreiseri ostā, piebilzdami, ka, ja tā kravu izkrautu kādā Francijas ostā, tad būtu iespējams, ka kviešu dāvanu pēc tam nosūtītu tunisiešiem. „New York Herald Tribune" speciālkorespondents raksta, ka frančiem, acīm redzot, nepatīk ēģiptiešu kreiseŗa ierašanās Tunisas ūdeņos. Oficiālajā notā franči pārmet ēģiptiešiem, ka tie „nepārzinot viselementārākos starptautiskās pieklājības likumus". Bez tam franči apgalvo, ka Tunisā nekāda bada neesot. Kviešu sūtījumam esot politiska nozīme.

Ēģipte jau pirms kāda laika esot pieprasījusi atļauju nosūtīt uz Tunisu divas lidmašīnas ar ēģiptiešu virsniekiem un Ēģiptes Sarkanā krusta pārstāvjiem. Franči atļāvuši nolaisties tikai lidmašīnai ar Sarkanā Krusta pārstāvjiem. Pēc tam Ēģiptes prese esot apgalvojusi, ka franči tīši badinot tunisiešus.

NYHT

Nozīmīgākā amatpersona Francijas komūnistu partijā ir ģenerālsekretārs Žaks Diklo; attēlā Diklo redzams ierodamies partijas galvenajā mītnē, kas nodrošināta ar dzelzi apkaltām durvīm. „Life"

Lieta Nr.... DAŽI MATERIĀLI DETEKTĪVROMĀNAM

(1. turpinājums)

Tas ir liels iesaiņojamā papīra vīstoklis. To atverot pretim sitas žāvētas desas un sviesta biskvītu smaržu sajaukums. Bet meklētāju skats tver pavisam ko citu: vīstoklī atrodas arī kāda pusapdegusi aukla, stikla caurules lauskas ar blāva šķiduma paliekām un dažas kripatas balta pulvera.

„Man šķiet, ka ar sapņošanu vien to lietu izskaidrot nevarēs," F. iekniebj inspektoram, — „Bet nevar arī noliegt, ka lieta patiesām šķiet diezgan savāda. Es jums dodu izdevību šo mezglu atrisināt un ja jums tas izdosies . . ."

Inspektors S. augumā ir stiegrains milzis. Sekmīgi debitējis vairākās sporta disciplīnās, kaislīgs un nelabojams mednieks. Viņš jau ir aizmirsis, ka šodien bija gribējis savai nākotnei rast kādu pavisam citādu bazi. Nav vēl F. lāgā nobeidzis, kad S. jau sāk rīkoties: „Jāaizbrauc uz Baltezeru un jāapskata bumbas deguma vieta, jāizsauc kaŗa ministrijas speciālists, lai apskata, kas no tās drazas vēl palicis, jāsameklē kāds vīriņš, kas kaut cik pazīst papīra lietas — pēc iesaiņojuma vajadzētu uzzināt, kuŗā veikalā visas tās mantas pirktas. Jānopratina kuģa ļaudis kā un kur viņi elles mašīnu atraduši? Tur vajaga būt kam vairāk kā viņi mums to stāsta. Starp tiem milzīgajiem bagāžas kalniem, kādi bija savesti uz kuģa, pēkšņi atrast vienu saini ar degbumbu — tur gan jābūt vai nu gaišreģim, vai blēdim."

„Rīkojaties, rīkojaties," skubinā F. „Tā tagad jūsu darīšana. Bet uz Baltezeru gan es gribētu jums labprāt aizbraukt līdz."

Vācijas sūtnis ir pareizi apzīmējis notikuma vietu — F. un S. to atrod bez grūtībām un rūpīgi izpēta. Nomīdīta zāle, dažas pistoļu patronu čaulītes, pārtikas saiņa atliekas analogas tām, kādas sūtnis bija nodājis drošības pārvaldē, arī dažas sīkas drazas un pie kāda celma neliels apdegums.

„To pašu varētu panākt ar pāris kārbiņām sērkociņu," domā S. „Degbumbas vārds, ko tik devīgi lieto vācu kungi, izliekas šim daikam pārāk liels pagodinājums. Ar tādu pašu tiesību zeltera pudeli varētu saukt par lokomotīvi."

F. šajā balamutēšanā daudz neklausās: „Liels jau tas degums nav, tas taisnība, bet neaizmirstiet, ka kāds par to smagi maksās. Notikums ir un paliek daudz svarīgāks, kā tas še patlaban izskatās."

Kaut gan svētdienā darbi sokās gausāk kā citām dienām, taču līdz pavakarei šis tas ir pavirzīts uz priekšu. Un proti. Sameklēts kaŗa ministrijas speciālists. Apskatījis stikla drumslas un nosaucis dažas ķimikālijas, viņš neslēpj savu nicināšanu: „Ziniet, kad es gāju skolā, tad mēs ar šādiem niekiem baidījām franču valodas skolotāju — bija tāda nikna vecmeita. Protams, šī ir degbumba, vai, ja jums tas labāk patīk, elles mašīna, bet es šaubos, vai uz tās kaut desu varētu uzcept. Par kuģa aizdedzināšanas iespēju jau nu gan nemaz nevajadzētu runāt. Pavisam sasteigts un primitīvs darbiņš."

Sekmējusies arī veikala meklēšana. Pēc ietināmā papīra un auklas izdodas neapšaubāmi konstatēt, ka tas pārtikas sainis, kuŗā atrasta degbumba, pirkts Armijas Ekonomiskā veikalā. Beidzot S. pārskata ziņojumu par kuģa pārmeklēšanas gaitu. Var redzēt, ka tur rīkojušies prātīgi ļaudis — aptuveni izpētīta ne vien bagaža, bet arī kuģa vispārējā kārtība. Starp citu pasvītrots, ka uz kuģa atradušies daudzi hitlerjaunieši, kas lepni nēsā melnās bikses un garos zābakus. Šī forma, kā zināms, nāca garo balto zeķu vietā, kuras Latvijas iestādes ar kāda asprātīga trika palīdzību tiem novilka.

Tādā apmērā ir S. zinātniskā bagāža, kad viņš pirmdienas rītā dodas uz kuģi. Gluži nesaprotamā kārtā, sagaidīšana tur šoreiz ir vēsa. Kapteinis pat sāk runāt par starptautisko tiesību pārkāpšanu. S. strupi atcērt: „Starptautiskās tiesības man labi zināmas. Pamatojoties uz tām, es jums paziņoju, ka jūsu kuģis neatstās ostu līdz tam laikam, kamēr es savu darbu nebūšu beidzis. Un tagad es vēlētos nopratināt to vīru, kas atrada aizdomīgo saini."

Kapteinis iekož lūpā, piekāpjas un aicina viesi savā salonā. Tur ierodas arī abi Gestapo aģenti un kāds matrozis. Gestapo vīri cenšas nosēsties inspektoram aiz muguras, bet S., kurš jau kļuvis aizdomīgs, šo manevru izjauc un daudz neklausoties izkārto sēdvietas tā, lai visi kuģa ļaudis būtu viņa acu priekšā. Jau tā smago atmosfairu tas saspīlē vēl vairāk.

„Tātad jūs atradāt saini?" S. sāk pratināt matrozi.

„Jā".

„Kādā dienā, cikos un kur?"

„Sestdien plkst. 8, vidējā klāja gaitenī."

S. pieraksta un viegli pasvītro skaitli 8. Tur kaut kas nesaskan. Sūtnis bija taču teicis, ka bīstamais sainis atrasts plkst. 9. Bet nu tālāk.

„Ko jūs šajā klāja gaitenī darījāt?"

„Biju tur norīkots sardzē."

„Tā, tā, bet nu pastāstiet man kā jūs šo saini tur atradāt?"

Nav jābūt ārstam, lai redzētu, ka matrozim sāk aptrūkt elpas. Arī abiem Gestapo ierēdņiem apkaklītes kļūst par šaurām. Matrozis labu brīdi stostās un beidzot izruna dažus atsevišķus, savā starpā diezgan nesakarīgus vārdus. Kopsavilkumā tie varētu nozīmēt: „nu tas sainis tur bija."

S. no sava jautājuma vairs nelaižas vaļā: „Bet kāpēc taisni šis sainis jums izlikās aizdomīgs? Tur taču bija daudz visādu saiņu? Un kā jums ienāca prātā, ka sainis var saturēt ko bīstamu?"

Matroža mulsums acīm redzot pieņemas. Taču šoreiz vācu jūrnieks, labi padomājis, vēl kaut kādu izeju atrod. „Tas sainis bija nolikts atsevišķi no citiem," viņš stāsta. „Tāpēc iedomājos, ka tur jābūt kam tādam, kas mūs var apdraudēt." Bet tas tad nu arī ir viss. Citu visu matrozis ir aizmirsis vai arī nav zinājis. Pat vēl vairāk, drīz viņš aizmirst, ko sākumā pats teicis, un sāk parakstīt protokolu.

Atgriezies savā kabinetā, S. rezignēti konstatē, ka viņa ieguvumi nav nekādi lielie. Pats svarīgākais varbūt ir tas, ka pratināšanas fakts un pratināšanas ceremonija nervozēja ne vien matrozi, bet arī kapteini un abus Gestapo aģentus. Vai tam ir nozīme un kāda? Otrkārt, matroža un sūtņa izteicienos nesaskan saiņa atrašanas laiks. Atkal — vai tam ir nozīme un kāda? S. košļā zīmuļa galu un šķirsta papīrus, kas sasviesti aktu vākā. Starp citu pārmeklēdami kuģi, policisti ir norakstījuši arī kuģa norīkojumu sarakstu. Varbūt, ka, vainīgo meklējot, tas varētu izrādīties noderīgs. Mednieka instinkta vadīts S. sarakstu pārlasa. Jā, te jau ir nupat pratinātā matroža vārds. Bet savādi, kamēr matrozis teicās stāvējis sardzē vidējā klāja gaitenī, pēc norīkojumu saraksta tam šinī laikā būtu vajadzējis atrasties pie tilta, kas savieno augšējo klāju ar krastu. Inspektoram tomēr neatliek laika par šiem jautājumiem daudz domāt, jo viņa kabinetā iedrāžas ierēdnis, kurš jau agrā rītā bija aizsūtīts uz Ekonomisko veikalu. No ierēdņa izturēšanās vien var secināt, ka viņš neatgriežas ar tukšām rokām.

(Turpinājums sekos)

Sludinājumi

Jauna grāmata „MAZS PALĪGS ATMIŅAI"
Rokas grāmata kabatas formātā, atbilstoša mazai DP konversācijas vārdnīcai. Izsūtot pa pastu RM 8.50, sākot ar 5 eks. rabats 10—35%. Izdevējs **A. Zembergs:** (20a) Bonn/RL, Kaufmannstr. 81. 210

Ņinu Gudkovu dzim. Lāci un **Nikolaju Gudkovu** no Rīgas, Antonijas ielas, meklē **Zigurds Bārda**, š. laikr. redakcijā. 209

Biruta Klajuma no Ventspils meklē radus un draugus. Rakstīt: Kungsgatan 4 I, Upsal, Sverige (Schweden). 173

Par **Vairu Grauzi** no Annenieku Kalngigariem lūdzu ziņot **Herbertam Siliņam:** Esslingen, Beceleare Kaserne, B. 3—29. 187

JĀNI BRŪMEĻA kungs!
Jūs meklē **Alfrēds Sīmanis.** Atsaukties uz adresi kapt. **Dž. Nimands:** (24) Flensburg, DP Navigational School. 206

„LATVIJAS" ABONEMENTS,
pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks.), maksā RM 5.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM 4.— mēnesī par eksemplāru. Sludinājumu maksa: RM 2.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi līdz 4 rindām — RM 4.—, garāki par 4 rindām pēc parastā tarifa.
Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/D., Bürgermeister - Landmann-Platz 7.